

A 1-1, A 8-1

ROLE KOORDINAČNÍHO ORGÁNU PŘI PŘÍPRAVĚ A NAPLŇOVÁNÍ POLITIK A KONCEPCÍ ZAMĚŘENÝCH NA OBLAST VÝZKUMU, EXPERIMENTÁLNÍHO VÝVOJE A INOVACÍ

Závěrečná zpráva

31. března 2011

Tato zpráva byla vypracována v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“.

Autoři:

Ing. Michal Pazour, Ph.D. (pazour@tc.cz)

Ing. Zdeněk Kučera, CSc. (kucera@tc.cz)

OBSAH

1. Úvod	6
2. Kompetence za politiku VaVaI a její části.....	7
2.1 Úloha RVVI systému VaVaI	7
2.2 Příprava rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace.....	8
2.2.1 Legislativa pro tvorbu státního rozpočtu na VaVaI	8
2.2.1.1 Zákon o rozpočtových pravidlech	8
2.2.1.2 Zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací	8
2.2.2 Postup při návrhu státního rozpočtu ČR na VaVaI na rok 2012	9
2.3 Příprava programů VaVaI.....	10
2.3.1 Administrativně-právní úprava procesu přípravy programů VaVaI	10
2.3.2 Proces přípravy programů VaVaI.....	11
3. Struktura a mechanismy činnosti RVVI	12
3.1 Struktura RVVI.....	12
3.2 Činnost RVVI.....	12
4. Zahraniční zkušenosti v oblasti koordinace inovační politiky.....	15
4.1 Role rad ve tvorbě a implementaci politiky VaVaI v zahraničních zemích	15
4.2 Případová studie - Finsko.....	18
4.2.1 Řízení a koordinace systému VavaI	18
4.2.1.1 Struktura národního inovačního systému	18
4.2.1.2 Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI	18
4.2.2 Financování VaVaI.....	20
4.2.2.1 Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI	20
4.2.2.2 Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci	21
4.2.2.3 Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI	22
4.3 Případová studie - Dánsko	22
4.3.1 Řízení a koordinace systému VavaI	22
4.3.1.1 Struktura národního inovačního systému	22
4.3.1.2 Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI	23
4.3.2 Financování VaVaI.....	26
4.3.2.1 Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI	26
4.3.2.2 Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci	26
4.3.2.3 Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI	27
4.4 Případová studie - Rakousko.....	27
4.4.1 Řízení a koordinace systému VavaI	27
4.4.1.1 Struktura národního inovačního systému	27
4.4.1.2 Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI	28
4.4.2 Financování VaVaI.....	30
4.4.2.1 Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI	30
4.4.2.2 Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci	30

4.4.2.3	Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI	30
4.5	Případová studie - Irsko.....	31
4.5.1	Řízení a koordinace systému VavaI	31
4.5.1.1	Struktura národního inovačního systému	31
4.5.1.2	Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI	31
4.5.2	Financování VaVaI.....	33
4.5.2.1	Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI	33
4.5.2.2	Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci	34
4.5.2.3	Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI	34
4.6	Případová studie – Japonsko.....	35
4.6.1	Řízení a koordinace systému VavaI	35
4.6.1.1	Struktura národního inovačního systému	35
4.6.1.2	Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI	36
4.6.2	Financování VaVaI.....	40
4.6.2.1	Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI	40
4.6.2.2	Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci	40
4.6.2.3	Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI	41
5.	Návrh doporučení	42
6.	Závěr	49
7.	Použité zdroje	50

Seznam zkratek

AV ČR	Akademie věd České republiky
ČR	Česká republika
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
GA ČR	Grantová agentura ČR
ICT	Informační a komunikační technologie
IS VaVaI	Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací
MF	Ministerstvo financí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
NP VaVaI	Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009–2015
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
Reforma	Reforma systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice
RVVI	Rada pro výzkum, vývoj a inovace
TA ČR	Technologická agentura ČR
VaV	výzkum a experimentální vývoj
VaVaI	výzkum, experimentální vývoj a inovace
VO	výzkumná organizace
VŠ	vysoká škola

1. Úvod

Významným cílem Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009–2015 [1] (dále jen NP VaVaI) je zlepšení strategického řízení systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (VaVaI) a posílení koordinace v oblasti VaVaI na všech úrovních. V této souvislosti jsou v NP VaVaI navržena dvě opatření - opatření **A 1-1 Zřídit jeden koordinační orgán na ústřední úrovni státní správy s odpovědností za VaVaI** a opatření **A 8-1 Posílit roli koordinačního orgánu při přípravě a naplňování politik a koncepcí zaměřených na oblast VaVaI**.

Ve vazbě na tato opatření byla v roce 2010 v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“ zpracována studie [2], ve které bylo popsáno, zda a jakým způsobem byla realizována opatření Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR [3] (dále jen Reforma) zaměřené ke zlepšení koordinace systému VaVaI v ČR. Tato studie však pouze konstatovala plnění či neplnění opatření Reformy, nikoliv jejich faktický stav a úroveň řešení. Dále byly v této studii popsány přístupy k řízení systému VaVaI ve vybraných zahraničních zemích a navržena některá opatření, jakým způsobem by bylo možné navázat na Reformu a zlepšit koordinaci v oblasti VaVaI v ČR.

Předkládaná studie úzce navazuje na tuto studii zpracovanou v minulém roce a jejím cílem je navrhnout konkrétní kroky pro transformaci Rady pro výzkum, vývoj a inovace (dále RVVI), které by měly směřovat k posílení její koordinační úlohy. V první části studie je podán přehled a zhodnocení existujících činností RVVI dle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, dále jen zákon č. 130/2002 Sb.) [4].

V analytické části studie je provedena komparativní analýza přístupů ke koordinaci systému VaVaI (národního inovačního systému) ve vybraných zahraničních zemích. Pozornost je věnována zejména úlohám rad a dalších institucí, které mají v národním inovačním systému obdobnou roli jako RVVI v ČR, a to zejména úlohám rad při řízení a koordinaci systému VaVaI, tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci, a při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI.

V závěrečné části studie jsou navržena některá doporučení, která směřují k posílení koordinace inovační politiky v ČR a která vycházejí ze zahraničních zkušeností popsaných v předcházejících částech studie.

2. Kompetence za politiku VaVaI a její části

2.1 Úloha RVVI systému VaVaI

Úloha a postavení RVVI v národním inovačním systému ČR je vymezena zákonem č. 130/2002 Sb. RVVI je odborným poradním orgánem vlády pro oblast VaVaI. Z hlediska úkolů vymezených zákonem č. 130/2002 Sb. (§ 35) je možné klasifikovat úlohu RVVI do čtyř oblastí: strategicko-koncepční, evaluační a kontrolní, poradní a reprezentativní.

Strategicko-koncepční funkce:

- příprava Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a v souladu s mezinárodními smlouvami a její předložení vládě;
- zpracování priorit aplikovaného VaVaI;
- zpracování návrhu střednědobého výhledu podpory VaVaI;
- návrh výše celkových výdajů na VaVaI jednotlivých rozpočtových kapitol a návrh jejich rozdělení.

Evaluační a kontrolní funkce:

- kontrola realizace Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací formou stanovisek k souladu programů VaV předložených poskytovateli s Národní politikou výzkumu, vývoje a inovací před schválením těchto programů vládou;
- příprava Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací (dále jen VO) a výsledků ukončených programů a její předložení vládě;
- hodnocení výsledků VO a výsledků ukončených programů podle Metodiky hodnocení výsledků VO a výsledků ukončených programů schvalované vládou;
- zpracování pravidelných ročních analýz a hodnocení stavu VaVaI v ČR a jejich srovnání se zahraničím a jejich předložení vládě;
- úloha správce a provozovatele Informačního systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen IS VaVaI), schvalování provozního řádu IS VaVaI.

Poradní funkce:

- návrhy na členy předsednictva a předsedu Technologické agentury České republiky (TA ČR) a Grantové agentury České republiky (GA ČR);
- zpracování stanovisek k materiálům předkládaným vládě za oblast VaVaI;
- zpracování stanoviska k žádosti o povolení výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách nebo k žádosti o změnu tohoto povolení, popřípadě k žádosti o povolení dovozu lidských embryonálních kmenových buněk, a to podle návrhu svého poradního orgánu, kterým je Bioetická komise;

Další funkce:

- jednání s poradními orgány pro VaVaI Evropských společenství a s radami pro VaVaI jednotlivých členských států Evropských společenství i dalších zemí.

Hlavním partnerem RVVI při plnění strategicko-koncepční funkce je MŠMT, které je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ústředním orgánem státní správy pro vědní politiku, VaV, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti. Při přípravě NP VaVaI byl zástupce MŠMT přizván k účasti v Řídící skupině ustavené pro tyto účely RVVI. Koordinaci aktivit RVVI a MŠMT dále přispívá pravidelná účast zástupce MŠMT na jednání RVVI, kterého se účastní jako host bez hlasovacího práva. Za účelem koordinace politiky VaVaI ve vazbě na prostředky rozdělované MŠMT ze Strukturálních fondů EU byl do Monitorovacího výboru Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpI) jmenován zástupce RVVI.

I přes výše uvedené ad hoc mechanismy pro koordinaci aktivit RVVI a MŠMT v oblasti tvorby a implementace politiky VaVaI, neexistuje stabilní platforma, která by umožnila soustavnou koordinaci aktivit MŠMT a RVVI v oblasti politiky VaVaI. S ohledem na úlohu těchto orgánů v systému VaVaI je důležitá zejména jejich intenzivní vzájemná komunikace v oblasti realizace politiky VaVaI ve vazbě na politiku EU. Nedávným příkladem nedostatečné koordinace aktivit mezi MŠMT a RVVI (a také Ministerstvem průmyslu a obchodu, MPO) byla tvorba dokumentu Evropské komise Unie inovací. V době přípravy tohoto dokumentu byly dílčí vstupy, komentáře a připomínky zasílány ze strany MŠMT a MPO (do značné míry odděleně). RVVI se do přípravy tohoto stěžejního strategického dokumentu EU v oblasti politiky VaVaI nezapojila (či dokonce neměla v důsledku nedostatečných informací poskytovaných RVVI neměla možnost se zapojit). Po schválení Unie inovací v Radě EU, kdy bude zapotřebí tuto evropskou strategii (resp. její dílčí části) implementovat na národní úrovni, bude však nutné, aby se RVVI, jakožto strategicko-koncepční orgán pro oblast VaVaI, aktivně zapojila do přípravy relevantních opatření.

Do budoucna lze očekávat, že s rostoucím prostupováním VaVaI několika politikami EU (např. kohezní politiky, průmyslové politiky, vzdělávací politiky a dalších), budou kladeny zvýšené nároky na koordinaci národních a mezinárodních aspektů politiky VaVaI.

2.2 Příprava rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace

Příprava státního rozpočtu ČR na VaVaI se řídí pravidly, která jsou stanovena zejména v zákoně o rozpočtových pravidlech a zákoně č. 130/2002 Sb. Nejvýznamnější důsledky těchto zákonů pro tvorbu rozpočtu na VaVaI jsou popsány v následujících kapitolách.

2.2.1 Legislativa pro tvorbu státního rozpočtu na VaVaI

2.2.1.1 Zákon o rozpočtových pravidlech

Pravidla pro sestavování a přijímání státního rozpočtu upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o rozpočtových pravidlech) [5]. Podle tohoto zákona návrh státního rozpočtu obsahující předpokládané příjmy a výdaje sestavuje Ministerstvo financí (MF) v součinnosti se správci kapitol, územními samosprávnými celky a státními fondy. Při jeho sestavování se vychází z výsledků hospodaření státu v uplynulém rozpočtovém období, ze záměrů a cílů hospodářské politiky státu, z předpokládaného ekonomického vývoje národního hospodářství apod. Návrh zákona o státním rozpočtu předkládá MF ke schválení vládě. Poté je návrh rozpočtu předložen ke schválení Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

2.2.1.2 Zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

Zákon č. 130/2002 Sb. stanovuje, že návrh výdajů státního rozpočtu na VaV vychází z NP VaVaI a obsahuje návrh výdajů na kalendářní rok a střednědobý výhled podpory na období bezprostředně navazujících dvou let (§ 5, odst. 1 zákona č. 130/2002 Sb.). Podle

§ 5a zákona č. 130/2002 Sb. celkovou výši výdajů na VaVaI jednotlivých rozpočtových kapitol stanoví vláda na návrh RVVI.

RVVI zašle správcům rozpočtových kapitol návrh celkové výše výdajů na VaVaI jednotlivých rozpočtových kapitol a návrh výdajů v členění podle VO, který vychází ze zhodnocení výsledků dosažených VO v uplynulých 5 letech, z NP VaVaI a z výsledků mezinárodního hodnocení VaV v ČR (§ 5a, odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb.).

Správcí rozpočtových kapitol, ze kterých je VaVaI podporován, zpracují návrh výdajů svých kapitol tak, aby přednostně zajistili plnění projektů zahájených v předchozích letech a dalších závazků. Tento návrh obsahuje zejména:

- návrh výše výdajů v následujícím členění (pokud v dané rozpočtové kapitole přicházejí v úvahu, §6 zákona č. 130/2002 Sb.):
  - a) účelová podpora na programy aplikovaného VaVaI;
  - b) účelová podpora na specifický vysokoškolský výzkum;
  - c) institucionální podpora VO podle zhodnocení jimi dosažených výsledků. Tyto výdaje jsou dále členěny podle VO;
  - d) institucionální podpora na mezinárodní spolupráci ČR ve VaV.
- údaje o schválených programech podle § 5 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb. a o dalších aktivitách VaVaI, na které lze podle tohoto zákona poskytnout podporu.

Návrhy výdajů na VaVaI předloží správci rozpočtových kapitol RVVI, která je s nimi projedná. RVVI může vládě doporučit úpravu návrhu výše výdajů podle výsledků mezinárodního hodnocení VaV v ČR, které zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup nejpozději v termínu rozeslání návrhu výdajů podle odstavce 2. Podle § 30, odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb. je k přípravě návrhu státního rozpočtu na VaVaI využíván také IS VaVaI.

2.2.2 Postup při návrhu státního rozpočtu ČR na VaVaI na rok 2012

V roce 2011 probíhá příprava státního rozpočtu ČR na VaVaI na rok 2012 s výhledem na léta 2013 a 2014. Konkrétní postup přípravy na toto období je stanoven ve Směrnici RVVI k přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na VaVaI na rok 2012 s výhledem na léta 2013 a 2014 [6]. Kromě principů a pravidel, podle kterých bude RVVI při přípravě návrhu postupovat, je ve směrnici stanoven také časový harmonogram přípravy, rozsah návrhů předávaných jednotlivými poskytovateli a způsob předávání těchto návrhů. Směrnice pro předcházející období je možné nalézt na internetových stránkách RVVI.

Příprava návrhu státního rozpočtu na VaVaI pro rok 2012 vychází ze zákona č. 130/2002 Sb., návrhu zákona o státním rozpočtu ČR na rok 2011 a k návrhům střednědobého výhledu státního rozpočtu ČR na léta 2012 a 2013 a střednědobých výdajových rámců na léta 2012 a 2013, ve znění usnesení vlády ze dne 22. září 2010 č. 675. Dále byly zohledněny návrhy schválené vládou do konce ledna 2011, závazky poskytovatelů z již uzavřených smluv a vydaných rozhodnutí o poskytnutí podpory, závěry hodnocení výsledků VaV provedeného v roce 2010, výsledky kontrol údajů předaných do IS VaVaI, průběh čerpání prostředků v roce 2010 a výše nároků z nespotrebovaných výdajů.

Jako první RVVI připraví návrh státního rozpočtu na VaVaI. Tento proces lze rozdělit na několik dílčích kroků:

- Předsednictvu RVVI je předložen první návrh výdajů na VaVaI, který vychází ze zhodnocení výsledků dosažených VO v uplynulých pěti letech, z NP VavaI a z výsledků mezinárodního hodnocení VaV v ČR.
- Tento návrh je projednán RVVI a zaslán jednotlivým poskytovatelům veřejné podpory VaVaI.
- Poskytovatelé veřejné podpory se k tomuto návrhu vyjádří, rozdělí jej na jednotlivé výdaje (tj. připraví detailnější členění rozpočtu na VaVaI v jejich resortu) a návrh doplní komentáři. Mohou též doplnit dodatečné položky.
- Vstupy dodané jednotlivými poskytovateli veřejné podpory VaVaI jsou projednány předsednictvem RVVI.
- Po projednání v předsednictvu jsou návrhy projednány v RVVI a zároveň je připravena pozice pro jejich projednání s poskytovateli.
- Návrh rozpočtu je projednán s jednotlivými poskytovateli. Při tomto projednání mohou vzniknout rozpory.
- Takto projednaný návrh je opět předložen RVVI, která jej po projednání předloží do mezirezortního připomínkového řízení.

Zpracovaný návrh státního rozpočtu na VaVaI je poté předložen vládě, která schválí rozpočet na následující rok s výhledem na další dva roky. Po schválení je návrh rozpočtu na VaVaI předložen MF, které jej zahrne do celkového návrhu státního rozpočtu.

Návrh státního rozpočtu se po posouzení ve vládě předkládá k projednání a schválení Poslanecké sněmovně. Vláda předloží návrh zákona o státním rozpočtu předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR nejpozději tři měsíce před začátkem rozpočtového roku, ten pak přikáže tento návrh zákona o státním rozpočtu k projednání rozpočtovému výboru.

Časový harmonogram přípravy státního rozpočtu na VaVaI pro rok 2012 s výhledem na léta 2013 a 2014 probíhal v souladu se směrnicí, kterou k těmto účelům zpracovala RVVI v listopadu 2010. V termínu do 2. února 2011 byly RVVI jednotlivým poskytovatelům předány podklady pro zpracování rozpočtu (§ 5a, odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb.). Návrhy výdajů a jejich odůvodnění předkládali všichni poskytovatelé, kteří jsou v roce 2011 poskytovateli podpory, a to bez ohledu na to, zda budou poskytovateli i po roce 2011. Zpracovaný návrh výdajů za jednotlivé rozpočtové kapitoly byl jejich správci v termínu do 16. února 2011 předán RVVI.

Podle harmonogramu, který je uveden ve Směrnici RVVI k přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na VaVaI na rok 2012 s výhledem na léta 2013 a 2014, byly návrhy výdajů projednány RVVI s příslušnými poskytovateli v termínu do 8. března 2011. Konečný návrh výdajů na VaVaI by podle této směrnice měl být předložen vládě do 31. května 2011.

2.3 Příprava programů VaVaI

2.3.1 Administrativně-právní úprava procesu přípravy programů VaVaI

Příprava, předkládání a schvalování programů VaVaI se v současné době řídí pravidly stanovenými zákonem č. 130/2002 Sb. Před novelou zákona 130/2002 Sb. uskutečněnou v roce 2009 byly postupy pro přípravu programů VaVaI dále upraveny usnesením vlády ze dne 29. září 2005 č. 1260 o sjednocení administrativy VaV. Tento dokument upravoval obsah návrhu programu, postup pro předložení programu ke stanovisku Radě pro

výzkum a vývoj a MŠMT a ke schválení vládě.¹ V souvislosti s přijetím nové národní právní úpravy (novely zákona č. 130/2002 Sb.), kde byly některé části tohoto dokumentu převzaty přímo do textu tohoto zákona a některé související prováděcí předpisy zrušeny, a dále s ohledem na novou evropskou legislativu, kde bylo v roce 2008 schváleno obecné nařízení o blokových výjimkách (Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008), bylo předchozí usnesení vlády o sjednocení administrativy VaV zrušeno (konkrétně usnesením vlády ze dne 29. března 2010 č. 245).

V současnosti je tedy jediným platným předpisem, který proces přípravy a schvalování programů VaVaI upravuje, zákon č. 130/2002 Sb.

2.3.2 Proces přípravy programů VaVaI

Nově připravované programy VaVaI jsou zpravidla předkládány nejprve ve formě stručného odůvodnění pro účely přípravy střednědobého výhledu podpory. V souladu s ustanovením § 5a odst. 5 zákona č. 130/2002 Sb. je součástí odůvodnění návrh názvu programu, zaměření a cílů programu, doby trvání programu, celkových výdajů na daný program rozepsaných podle jednotlivých let, výdajů z veřejných prostředků s uvedením výdajů státního rozpočtu a míry podpory.

Tato stručná odůvodnění nových programů předkládaná pro účely stanovení střednědobého výhledu podpory jsou připravena jednotlivými poskytovateli zpravidla do poloviny února dva roky před zahájením programu (tzn. v roce 2011 byla předložena odůvodnění programů s financováním od roku 2013). Odůvodnění programů předložená poskytovateli jsou projednána RVVI, která je na základě svého stanoviska a po projednání s poskytovateli zahrne či nezahrne do střednědobého výhledu podpory.

Pro účely přípravy výdajů státního rozpočtu na VaVaI (tj. státního rozpočtu na další rok, nikoliv střednědobého výhledu podpory) musí již být programy schváleny vládou. S ohledem na harmonogram přípravy státního rozpočtu tak musí být programy, které jsou v daném kalendářním roce zahajovány, připraveny a předloženy k vyjádření RVVI zpravidla nejpozději na konci předchozího kalendářního roku (v případě, že program má být realizován TA ČR, musí návrh programu obsahovat i její vyjádření). Obsah návrhu programu předkládaného vládě ke schválení stanovuje § 5 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb.

RVVI návrh programu projedná a vydá své stanovisko. Návrhy programů jsou společně se stanoviskem RVVI následně postoupeny do meziresortního připomínkového řízení a po jeho vypořádání vládě ČR ke schválení. Jak bylo popsáno výše, programy vyhlášené v daném kalendářním roce musí být schváleny zpravidla nejpozději do poloviny února tak, aby bylo možné výdaje na tyto programy zahrnout do návrhu státního rozpočtu na VaVaI.

Po schválení návrhu programu vládou má poskytovatel povinnost předložit základní informace o programu Evropské komisi (v souladu s čl. 9 Nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008) nebo program notifikovat Evropské komisi, pokud program není realizován podle tohoto nařízení.

V případě, že v průběhu realizace programu dojde ke změně celkových výdajů na program nebo podprogram o více než 20 %, je změněna povolená míra podpory, doba trvání programu nebo jeho cíle, musí poskytovatel v souladu s ustanovením § 5 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb. předložit vládě ke schválení návrh na změnu programu. Proces projednání návrhu na změnu programu je stejný jako v případě schvalování prvního návrhu programu.

---

¹ Dále tento dokument upravoval náležitosti veřejné soutěže ve VaV včetně vzorových smluv, oponentních posudků a dalších dokumentů zpracovávaných v rámci veřejné soutěže.

3. Struktura a mechanismy činnosti RVVI

3.1 Struktura RVVI

Počet členů, orgány a poradní orgány RVVI jsou definovány zákonem č. 130/2002 Sb. (§ 35). Orgány RVVI jsou předseda a předsednictvo. Předsedou RVVI, kterého na návrh předsedy vlády jmenuje vláda, je člen vlády, zpravidla předseda vlády. Předsednictvo RVVI je čtyřčlenné a kromě předsedy v něm jsou tři místopředsedové volení tajnou volbou z řad členů RVVI. Předsednictvo řídí činnost RVVI mezi jejími zasedáními a koordinuje činnost poradních orgánů.

RVVI má podle zákona č. 130/2002 Sb. 17 členů včetně předsedy. Členy RVVI jmenuje vláda na návrh předsedy RVVI. Do RVVI jsou nominováni zejména přední odborníci základního výzkumu a aplikovaného VaVaI. Složení RVVI zpravidla reflektuje vyvážené zastoupení veřejného sektoru (VŠ, AV ČR, resortních a dalších VO) a podnikového sektoru. V RVVI ustavené v květnu 2010 je poměr zastoupení těchto sektorů (VŠ/ostatní VO/podniky) 6/5/4. Funkční období členů RVVI je čtyřleté, přičemž každý může být jmenován nejvýše na dvě po sobě následující funkční období.

RVVI ustavuje tři odborné komise pro zpracování priorit VaVaI - Odbornou komisi pro vědy živé přírody (OK ŽP), Odbornou komisi pro vědy neživé přírody a inženýrství (OK NŽP), Odbornou komisi pro společenské a humanitní vědy (OK SHV) – a dva další odborné a poradní orgány - Komisi pro hodnocení výsledků VO a ukončených programů (KHV) a Bioetickou komisi. Členové odborných a poradních orgánů jsou voleni RVVI a jmenováni předsedou RVVI. Působnost a činnost odborných a poradních orgánů je upravena jejich statutem a jednacím řádem.

3.2 Činnost RVVI

Činnost RVVI a jejích orgánů je upravena statutem a jednacím řádem RVVI, které stanovují zásady a pravidla pro práci RVVI, předsednictva, případných pracovních skupin a sekretáře RVVI.

Činnost RVVI

RVVI se schází zpravidla jednou za měsíc (poslední pátek v měsíci), nejméně však jednou za tři měsíce. Termíny řádných zasedání RVVI jsou stanoveny vždy předem na jeden rok s nejméně půlročním předstihem. Kromě řádných zasedání RVVI může předseda RVVI, vláda nebo pět členů RVVI požádat o svolání mimořádného zasedání. V červenci a srpnu RVVI zpravidla nezasedá a její kompetence tomto období přebírá předsednictvo.

Činnost RVVI a jejích pracovních skupin zabezpečuje sekretariát RVVI, který je začleněn do působnosti Úřadu vlády. Podklady pro jednání RVVI jsou připravovány podle schváleného „Harmonogramu postupu přípravy materiálů na zasedání Rady“, který je součástí jednacího řádu RVVI. Podle tohoto harmonogramu za přípravu podkladů pro jednání RVVI odpovídá zpravodaj ve spolupráci se sekretářem RVVI. Úloha zpravodaje je vymezena statutem RVVI, podle kterého zpravodaj odpovídá za přípravu podkladů týkajících se řešeného úkolu, spolupracuje s předsedou odborné komise, jde-li o úkol, na němž participuje odborná komise, vede pracovní skupinu, je-li zřízena, a odpovídá za její činnost, informuje o zpracovaném materiálu a připravuje návrh stanoviska RVVI.

Jednání RVVI jsou neveřejná a kromě řádných členů na ně mají přístup stálí hosté (předsedové GA ČR a TA ČR, náměstci z MŠMT a MPO a ředitel České geologické služby,

předsedové odborných komisí, předseda Komise pro hodnocení výsledků), sekretář a pracovníci sekretariátu zajišťující průběh zasedání. Dále se jednání RVVI mohou zúčastnit další osoby pozvané předsedou RVVI (příp. prvním místopředsedou nebo předsedajícím pověřeným řízením zasedání).

RVVI je usnášeníschopná, pokud je přítomna nadpoloviční většina jejích členů. Hlasování probíhá veřejně s výjimkou voleb a odvolání orgánů RVVI. Členové RVVI mohou požádat o tajné hlasování, to však musí být odsouhlaseno veřejným hlasováním.

O průběhu zasedání se pořizuje zvukový záznam a stručný zápis. Zvukové záznamy i zápisy jsou umístěny na extranetu, tj. na neveřejné části portálu www.vyzkum.cz. Veřejnost má možnost se seznámit s výsledky jednání RVVI prostřednictvím usnesení, která jsou zveřejněna na portálu www.vyzkum.cz neprodleně po jejich schválení RVVI, zpravidla do jednoho týdne od konání zasedání RVVI.

Činnost předsednictva RVVI

Předsednictvo RVVI, které řídí činnost RVVI mezi jejími zasedáními, připravuje program zasedání RVVI a koordinuje činnost odborných a poradních orgánů, se schází zpravidla každý pátek. Termíny zasedání předsednictva stanovuje předsednictvo předem na jeden rok s nejméně půlročním předstihem.

Přípravu materiálů pro jednání předsednictva zajišťuje sekretariát. Podklady pro jednání předsednictva jsou neveřejné a přístupné pouze členům předsednictva. Přizvání zpravodajové a hosté mají přístup pouze k podkladům týkajících se bodů, ke kterým jsou na jednání předsednictva přizváni.

Zasedání předsednictva jsou neveřejná a kromě členů předsednictva se jich účastní sekretář RVVI, zapisovatel a případně zpravodaj a hosté přizvaní předsedou nebo prvním místopředsedou RVVI.

Zápisy z jednání předsednictva jsou zpřístupněny na extranetu. Tyto zápisy nejsou veřejně přístupné.

Činnost odborných a poradních orgánů

Ustavení pěti odborných a poradních orgánů RVVI je upraveno zákonem č. 130/2002 Sb., statutem RVVI a statutem odborných komisí, resp. statutem Komise pro hodnocení a statutem Bioetické komise. Pravidla pro činnost odborných a poradních orgánů jsou obsažena v jednacích řádech těchto orgánů.

Odborné komise zasedají zpravidla jednou měsíčně, nejméně však jednou za tři měsíce. Dle dostupných zápisů z jednání je však četnost zasedání odborných komisí podstatně nižší (zpravidla 2x – 3x ročně). Za pozornost stojí i přibližně dvouletá přestávka mezi zasedáními OK NŽP a OK ŽP po roce 2008.

Jednání odborných komisí jsou neveřejná, může se jich však zúčastnit (po předchozí dohodě s předsedou komise) člen RVVI, případně další pozvaní hosté. Zápisy z jednání jsou k dispozici veřejnosti na stránkách www.vyzkum.cz. Zápisy z jednání odborných komisí jsou však zveřejňovány se značným zpožděním.

Komise pro hodnocení výsledků VaV (KHV) zasedá nejméně jednou za měsíc, v případě potřeby častěji. Měsíční rytmus zasedání KHV je v zásadě dodržován, s výjimkou období před nominací současné RVVI, kdy po zasedání v únoru 2010 byla zrušena čtyři zasedání po sobě a další se již konalo v novém obsazení KHV v srpnu 2010.

Jednání KHV jsou neveřejná a kromě členů KHV se jich mohou účastnit členové RVVI případně i další hosté (v obou případech po předchozím oznámení předsedovi KHV).

O průběhu jednání se pořizuje zápis, který obsahuje i přijatá usnesení. Zápisy z jednání jsou k dispozici veřejnosti na stránkách www.vyzkum.cz.

Bioetická komise zasedá dle harmonogramu činnosti schvalovaného RVVI. Tato zasedání se v letech 2009 a 2010 konala jednou za rok². Jednání Bioetické komise je neveřejné a mohou se jej účastnit pouze členové komise, členové RVVI a přizvaní hosté. Schválený zápis z jednání Bioetické komise má závazný charakter. Zápisy (bez přiložených odborných stanovisek) jsou uveřejňovány na stránkách www.vyzkum.cz.

Činnost sekretariátu RVVI

Činnost sekretariátu RVVI zajišťuje odbor výzkumu, vývoje a inovací Úřadu vlády ČR, který má do 20 zaměstnanců. Ředitel tohoto odboru je v současné době sekretářem RVVI. Úlohou sekretariátu RVVI je zajišťovat činnost RVVI a pracovních skupin. Zejména se podílí na přípravě materiálů pro zasedání RVVI a jednání předsednictva RVVI, zajišťuje jejich včasnou distribuci a tato jednání organizuje. Sekretariát rovněž zabezpečuje provoz a rozvoj IS VaVaI a evidenci veškeré dokumentace související s činností RVVI.

---

² V roce 2006 jednou, 2007 třikrát a 2008 dvakrát.

4. Zahraniční zkušenosti v oblasti koordinace inovační politiky

V souvislosti s rozvojem provázanosti VaVaI a vazeb mezi jednotlivými subjekty národního inovačního systému nabývají na významu i otázky koordinace politiky VaVaI a její implementace. Přístupy ke koordinaci národního inovačního systému se v zahraničních zemích značně liší, což souvisí především s organizační strukturou národního inovačního systému a rozdělením pravomocí za oblast VaVaI. Významnou roli také hraje historický vývoj v dané zemi a její konkrétní politicko-ekonomické podmínky.

Pro zajištění koordinace řízení a financování systému VaVaI a dalších činností souvisejících s formulací a implementací politiky VaVaI jsou prakticky ve všech zahraničních zemích zřizovány orgány, obvykle označované jako rady, které hrají významnou roli zejména v případě kompetencí rozdělených mezi dvě nebo více ministerstev. V dostupné literatuře však existuje poměrně málo ucelených prací, kde by byla porovnána role rad v různých zemích a tyto informace generalizovány, což je dáno i tím, že jakákoliv zobecnění jsou, vzhledem k různým podmínkám a vývoji v různých zemích, značně obtížná.

Jednou z aktuálních prací, která se touto problematikou zabývá, je studie [7] zpracovaná pro posouzení činnosti Národní inovační rady pro konkurenceschopnost v Chile ([El Consejo Nacional de Innovación para la Competitividad](#)). Kromě posouzení činnosti této rady a stanovení doporučení pro její další rozvoj je v této studii provedena komparativní analýza rad v reprezentativním vzorku zahraničních zemí (Finsko, Rakousko, Nizozemsko, Velká Británie, Irsko, Švýcarsko, Kanada a Japonsko), přičemž v každé zemi byla detailněji posouzena struktura, funkce a úloha nejvýznamnější rady v národním inovačním systému.

Výsledky této studie a zejména závěry syntézy informací týkajících se úloh rad v jednotlivých zemích jsou přehledně shrnuty v následující kapitole. V dalších kapitolách je potom formou případových studií na detailnější úrovni posouzena struktura národního inovačního systému, rozdělení odpovědností za politiku VaVaI a úloha rad v řízení, koordinaci a implementaci politiky VaVaI v pěti zahraničních zemích.

Do tohoto výběru byly zařazeny čtyři země EU, které jsou svou velikostí srovnatelné s ČR – Finsko, Dánsko, Rakousko a Irsko. Z hlediska úloh rad v národním inovačním systému se jedná o dvě země s odpovědností za oblast VaVaI rozdělenou mezi dvě ministerstva (Finsko a Irsko). Dánsko je představitelem země, ve které je sice odpovědnost za tvorbu a implementaci politiky VaVaI na jednom ministerstvu, avšak s velice roztržštěnou strukturou rad, které působí jako poradní či koordinační orgány na různých úrovních. Rakousko je příkladem země, kde je odpovědnost za politiku VaVaI rozdělena mezi více ministerstev. Na závěr je stručně popsána role rady v Japonsku, která zastává výraznou roli v národním inovačním systému a působí jako virtuální ministerstvo pro VaVaI.

Závěry z rozborů úloh rad v národních inovačních systémech zahraničních zemí jsou potom využity k formulaci návrhu doporučení pro ČR, která jsou uvedena v závěrečných kapitolách.

4.1 Role rad ve tvorbě a implementaci politiky VaVaI v zahraničních zemích

Jak vyplývá ze srovnání, které bylo zpracováno v rámci iniciativy Erawatch [8] s využitím údajů poskytnutých korespondenty z více než 40 evropských i mimoevropských zemí, odpovědnost za politiku VaVaI je nejčastěji rozdělena mezi dvě ministerstva – ministerstvo, které je obvykle odpovědné za výzkumnou politiku a terciární vzdělávání, a

ministerstvo, které odpovídá za oblast inovací, podnikání a zaměstnanosti. V méně častých případech (například ve Velké Británii, Dánsku, Slovinsku či Portugalsku) leží odpovědnost za celou oblast VaVaI na jednom ministerstvu, které je obvykle označováno jako ministerstvo pro vědu, technologie inovace nebo ministerstvo pro vědu, technologie a terciární vzdělávání.

Rady, které napomáhají vládám v řízení systému VaVaI, existují ve většině „vyspělých“ zahraničních zemí již celou řadu let. Postavení a role rad se v průběhu let mění podle vývoje názorů na oblast vědy a technologií a vazby v národním inovačním systému. Do osmdesátých let byly rady zaměřeny víceméně na otázky vědní politiky a teprve později se jejich zaměření rozšiřovalo i na oblast technologií a inovací (zejména v souvislosti s rostoucím důrazem na využívání poznatků VaV v inovacích). Současně se změnou zaměření rad obvykle docházelo ke změnám jejich názvu, kdy byl jejich název rozšiřován o technologie či inovace (což je ostatně i případ ČR).

Většina rad v zahraničních zemích byla založena zákonem. Členy rad bývají zástupci různých sektorů, od zástupců veřejného výzkumu (VŠ a výzkumných ústavů), přes zástupce státní správy, až po zástupce aplikační sféry (podnikového sektoru).

Mezi hlavní funkce rad zpravidla patří:

- **Poskytování poradenství** pro ministerstva (zejména pro ministerstvo, které radu zřídilo), vládu a další subjekty národního inovačního systému. Jedná se zpravidla o poradenství v následujících oblastech:
  - o poradenství týkající se formulace politiky VaVaI;
  - o poradenství zaměřené na otázky implementace politiky VaVaI a přípravu jednotlivých nástrojů na podporu VaVaI (programů VaVaI);
  - o poradenství při tvorbě státního rozpočtu na VaVaI (nebo jen některé složky rozpočtu);

Poskytování poradenství patří mezi nejobvyklejší činnosti, které jsou zajišťovány prakticky všemi radami.

- **Koordinace** tvorby a implementace politiky VaVaI. V této oblasti se jedná zejména o zajištění koordinace aktivit vlády a jednotlivých ministerstev v oblasti výzkumné, inovační a technologické politiky, koordinace veřejné podpory VaVaI apod. Koordinační role rady je významná zejména v systémech, kde jsou kompetence za oblast VaVaI rozdělené mezi dvě nebo více ministerstev.
- **Monitorování a hodnocení** politiky VaVaI a jejích nástrojů. Zde se jedná jak o přípravu metodiky, tak i o realizaci konkrétních evaluačních aktivit (zpravidla na vyžádání konkrétních institucí a orgánů státní správy).
- **Poskytování veřejných prostředků na VaVaI.** Některé rady v analyzovaných zemích kromě zajišťování aktivit souvisejících s tvorbou politiky VaVaI také implementují konkrétní nástroje na podporu VaVaI.

Složení rad (tj. zastoupení různých subjektů) bývá rozdílné a odráží do značné míry roli a odpovědnost rady v národním inovačním systému. Zde se ukazuje, že čím je větší vliv rady na tvorbu a implementaci politiky VaVaI, tím častější je v radě účast nejvyšších představitelů státní správy (tj. předsedy vlády, ministrů a zástupců dalších významných subjektů národního inovačního systému).

Odpovědnost za tvorbu státního rozpočtu na VaVaI mají v zahraničních zemích ve většině případů ministerstva, které odpovídají za tvorbu politiky VaVaI. Do tvorby státního rozpočtu na VaVaI se také často zapojují rady. V naprosté většině případů se však jedná

o poradenskou činnost pro ministerstvo, v jehož pravomoci je tvorba rozpočtu na VaVaI, případně rady pro tato ministerstva zpracovávají návrhy rozpočtu.

Ministerstva (případně jedno ministerstvo), která jsou odpovědná za oblast VaVaI, jsou zpravidla i nejvýznamnějším poskytovatelem veřejné podpory VaVaI. Veřejné finanční prostředky na VaVaI tato ministerstva buď distribuují samy (jedná se zejména o institucionální podporu) nebo prostřednictvím agentur.

Do implementace programů účelové podpory se v řadě případů zapojují také rady. Zpravidla se jedná o účelovou podporu VaV, přičemž tyto rady zároveň tyto programy připravují. V některých zemích (například Dánsko) jsou zřízeny rady, které mají ve své kompetenci přípravu tematicky zaměřených programů.

Významnou roli mívají rady často i při koordinaci přípravy programů jinými poskytovateli i jejich implementaci. V některých zemích (zejména v zemích s roztržštěným systémem účelové podpory) jsou zřízeny speciální rady, které zajišťují koordinaci přípravy a vyhlášení programů účelové podpory. Typickým příkladem může být Koordináční výbor, který byl k těmto účelům v nedávné době zřízen v Dánsku.

Personální a administrativní zabezpečení rad je různé. Obecně je možné konstatovat, že personální zázemí odpovídá působnosti a rozsahu činností, které rady poskytují. V případě rad s menší působností bývá sekretariát obvykle zajišťován v rámci instituce, kde rady působí (tj. příslušného ministerstva nebo „nadřízené“ rady). V případě rad, které poskytují rozsáhlejší poradenskou činnost pro ministerstva a vládu, je administrativní zázemí tvořeno několika pracovníky, kteří zajišťují činnost rady. V případě rad s širokou působností je jejich činnost zajišťována vysokým počtem odborníků s požadovanými odbornostmi.

Z hlediska postavení a úlohy lze tedy rady rozdělit do tří základních skupin (klasifikace podle studie [7]):

1) Virtuální (horizontální) ministerstvo pro oblast VaVaI. Rada tohoto typu zastává funkce (nebo alespoň většinu), které by mělo „ministerstvo pro vědu, technologie a inovace“. Plní tak úlohu ústředního orgánu státní správy s plnou odpovědností za tvorbu a implementaci politiky VaVaI. Rady tohoto typu mají k dispozici nejsilnější nástroj politiky VaVaI, kterým je odpovědnost za tvorbu rozpočtu na VaVaI. Významným faktorem pro úspěšnost tohoto modelu je zastoupení klíčových subjektů národní inovačního systému (zástupců relevantních ministerstev, poskytovatelů podpory apod.) v radě, kde mají i příslušné rozhodovací pravomoci. Zároveň musí mít rada dostatečné odborné a administrativní zázemí. Jak uvádí studie [7], typickým příkladem rady, která plní úlohu virtuálního ministerstva, je japonská Rada pro výzkumnou a technologickou politiku ([Council for Science and Technology Policy](#)).

2) Rada zajišťující koordinaci v systému VaVaI. Rada tohoto typu je klíčovým elementem, který zajišťuje koordinaci v národním inovačním systému na různých úrovních (tvorba politiky VaVaI, její implementace, hodnocení apod.). Koordináční role rad se projevuje i při přípravě rozpočtu na VaVaI. Odpovědnost za tvorbu rozpočtu však zpravidla leží na příslušných ministerstvech a rady mají v tomto procesu pouze poradní úlohou. Rady s významnou koordináční rolí se uplatňují zejména v systémech, kde je odpovědnost za oblast VaVaI rozdělena mezi více ministerstev. Typickým příkladem může být finská Rada pro výzkum a inovace, která zajišťuje vzájemnou komunikaci a koordinaci aktivit ministerstev, mezi něž jsou ve Finsku rozděleny pravomoci v oblasti VaVaI. Předsedou rady je předseda vlády a jejími členy jsou také zástupci obou ministerstev (místopředsedové rady). Zastoupení

klíčových ministerstev tak do značné míry dává radě dostatečný politický mandát pro zajištění koordinace a respektování jejích rozhodnutí (doporučení) všemi subjekty národního inovačního systému.

3) Rada poskytující poradenství pro vládu a ministerstva. Rady v této kategorii poskytují poradenství v různých oblastech a na různých úrovních, avšak jejich doporučení nejsou pro vládu ani ministerstva obvykle nijak závazná. Jak je patrné z rozboru struktury a řízení národního inovačního systému v zahraničních zemích, většina rad spadá do této kategorie. Typickým příkladem mohou být rady působící v Dánsku či Irsku.

4.2 Případová studie - Finsko

4.2.1 Řízení a koordinace systému VavaI

4.2.1.1 Struktura národního inovačního systému

Ve Finsku je v současné době celkem 12 ministerstev. Odpovědnost za politiku VaVaI je rozdělena mezi dvě ministerstva:

- **Ministerstvo školství a kultury** ([Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)) je odpovědné za politiku v oblasti vzdělávání, vědy, kultury, sportu, mládeže a mezinárodní spolupráci v těchto oblastech. Ministerstvo má dva ministry – ministra školství a vědy, který je odpovědný za záležitosti týkající se těchto oblastí, a ministra kultury a sportu, který odpovídá za zbývající oblasti.
- **Ministerstvo pro zaměstnanost a hospodářství** ([Työ- ja elinkeinoministeriö](#)) je odpovědné za strategii a politiku zaměstnanosti a její implementaci (včetně její harmonizace s politikou EU), průmyslovou a energetickou politiku a politiku pro inovace a technologie. Ministerstvo také odpovídá za agenturu Tekes a některé veřejné výzkumné ústavy.

I když je odpovědnost za výzkumnou a inovační politiku rozdělena mezi dvě ministerstva, v posledních letech se spolupráce obou ministerstev zlepšuje, což je důsledkem společných nebo podobných cílů v oblasti VaVaI. Důležitou roli v tomto procesu hraje i Rada pro výzkum a inovace, která je podrobněji popsána v následující kapitole.

4.2.1.2 Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI

Nejvýznamnější institucí, která se ve Finsku podílí na strategickém řízení VaVaI, je **Rada pro výzkum a inovace** ([Tutkimus- ja innovaationeuvosto](#)). Rada je nejvýznamnějším poradenským orgánem vlády v záležitostech týkajících se politiky výzkumu, inovací a technologií, evaluací a využívání výsledků VaV. Rada je také odpovědná za strategický rozvoj a koordinaci politiky pro oblast VaVaI.

V pravomocích rady jsou například:

- záležitosti mezinárodního výzkumu a mezinárodní spolupráce ve VaV a technologiích;
- hodnocení aktuálního stavu a rozvoje všech oblastí její působnosti;
- záležitosti týkající se vědecko-technologické a inovační politiky, zpracování záměrů a příprava návrhů v této oblasti;
- otázky týkající se rozvoje výzkumu a vzdělávání výzkumných pracovníků;
- záležitosti týkající se alokace veřejných prostředků na VaVaI;

- koordinace vládních aktivit v oblasti výzkumné, inovační a technologické politiky;
- zpracování návrhů pro vládu a ministerstva.

Jedním z dalších významných úkolů Rady je vydávat tzv. Přehledy výzkumné a technologické politiky, ve kterých je posouzeno minulé období a stanoveny vize a strategie pro rozvoj národního inovačního systému v budoucnosti.

Rada má následující strukturu:

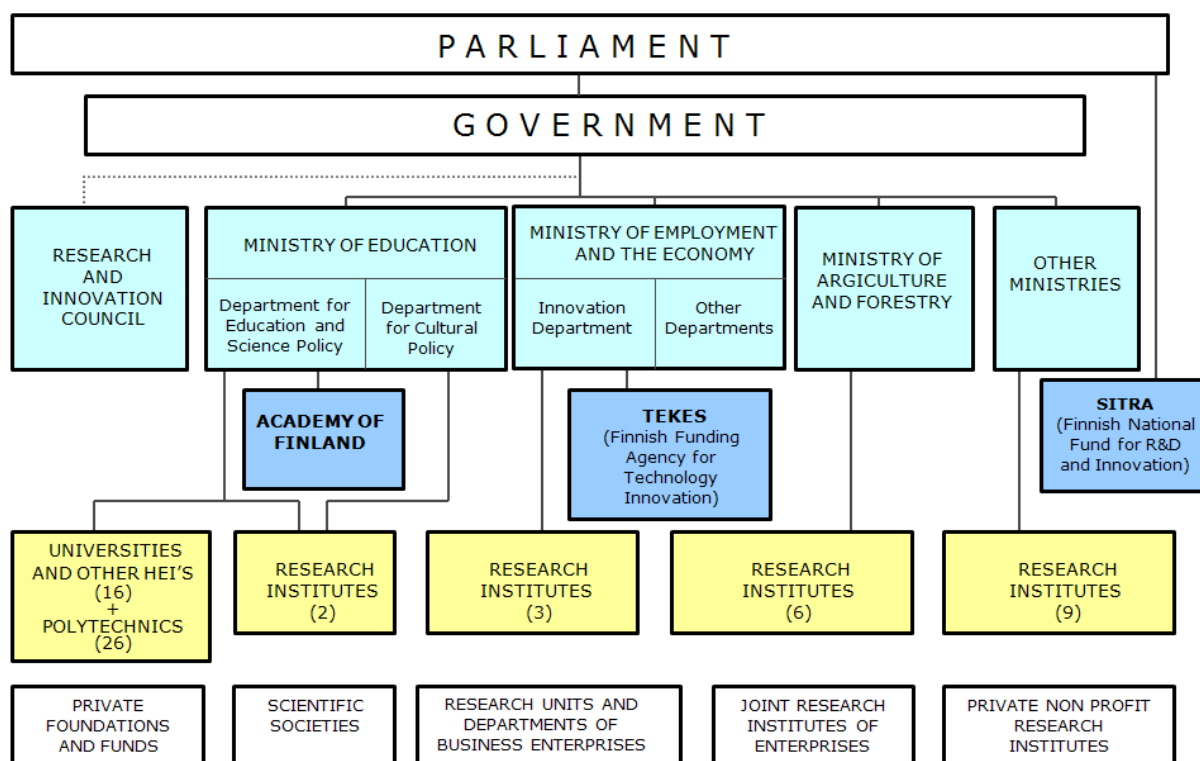
- **Rada pro výzkum a inovace.** Rada má celkem 22 členů, včetně čtyř stálých expertů:
  - předseda Rady: předseda vlády;
  - místopředsedové: ministr školství a vědy, ministr hospodářství;
  - členové ministři (celkem pět ministrů): ministr financí, ministr zemědělství a lesnictví, ministr práce, ministr zdravotnictví a sociálních věcí, ministr kultury a sportu;
  - členové jmenovaní vládou (celkem 10 členů): tři zástupci VŠ, dva zástupci podniků, jeden zástupce veřejných výzkumných institucí, zástupce Evropské nadace pro vědu, zástupce Finské akademie (analogie Grantové agentury), zástupce agentury Tekes, zástupce Finské unie pro obchod;
  - stálí experti (celkem 4 členové): vedoucí pracovníci (státní sekretáři, generální ředitelé) dvou nejvýznamnějších ministerstev v oblasti VaVaI – Ministerstva školství a kultury a Ministerstva pro zaměstnanost a hospodářství.

Členy Rady ustanovuje vláda na funkční období parlamentu (na základě usnesení vlády z roku 2006 bylo změněno funkční období Rady tak, aby odpovídalo volebnímu období).

- **Podvýbory.** Rada má dva podvýbory - podvýbor pro vzdělávání a vědu (řízený ministrem školství a vědy) a podvýbor pro technologie a inovace (řízený ministrem hospodářství). Podvýbory mají zejména „přípravnou“ úlohu.
- **Sekretariát Rady.** Členy sekretariátu jsou generální sekretář a další dva pracovníci (všichni na plný úvazek). Členové sekretariátu jsou ustanoveni na čtyřleté období.

V roce 2007 byl v rámci Rady pro výzkum a inovace zřízen Poradní výbor pro odvětvový výzkum, který je odpovědný za koordinaci celkového řízení odvětvového výzkumu.

Organizační struktura výzkumného a inovačního systému ve Finsku je přehledně znázorněna na obr. 1. Podrobněji je organizační struktura inovačního systému popsána například v databázi Erawatch [8].

Obr. 1 Schéma národního inovačního systému ve Finsku. Zdroj: Erawatch.

4.2.2 Financování VaVaI

4.2.2.1 Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI

Veřejná podpora VaV je ve Finsku poměrně roztržštěná. **Institucionální podpora** je zajišťována několika ministerstvy (viz obr. 1). Největším poskytovatelem je Ministerstvo školství a kultury, které ze svého rozpočtu zajišťuje institucionální podporu VaV pro VO působící ve veřejném sektoru, a to zejména instituce v sektoru vyššího a vysokého školství (prostřednictvím Finské akademie, viz dále). Dalším významným poskytovatelem institucionální podpory VaV je Ministerstvo pro zaměstnanost a hospodářství, které zajišťuje institucionální podporu pro VO, které pod toto ministerstvo spadají.

Kromě těchto ministerstev poskytují institucionální podporu VaV i další ministerstva, jako je Ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství a lesnictví, Ministerstvo obrany, Ministerstvo dopravy a komunikací, Ministerstvo životního prostředí a další, přičemž tato podpora je určena pro VO (rezortní výzkumné ústavy), které pod jednotlivá ministerstva spadají. Nejvyšší podporu získává největší veřejný výzkumný ústav – [VTI](#) (Technické výzkumné centrum), který spadá pod Ministerstvo pro zaměstnanost a hospodářství.

Účelová podpora VaV je zajišťována prostřednictvím dvou agentur:

- **Finskou akademii** ([Suomen Akatemia](#), Academy of Finland), která zajišťuje zejména účelovou podporu základního výzkumu. Jedná se například o podporu prostřednictvím grantů, které jsou poskytovány individuálním výzkumným pracovníkům a týmům, podporu tzv. Center excellence ve výzkumu či podporu postdoktorského vzdělávání a mobility výzkumných pracovníků. Finská akademie

výše zmíněné aktivity financuje z prostředků, které ze svého rozpočtu poskytuje agentuře Ministerstvo školství a kultury.

- Agenturou **Tekes** ([Tekes](#), Finská agentura pro financování technologií a inovací), která distribuuje prostředky Ministerstva pro zaměstnanost a hospodářství. Tekes podporuje programy aplikovaného VaV pro podniky i VO z veřejného sektoru (univerzity, polytechniky, výzkumné ústavy) zejména prostřednictvím projektů v různých technologických sektorech, ve kterých spolupracují subjekty z veřejného i soukromého sektoru. Nejvýznamnějším nástrojem jsou Programy Tekes (dříve označované jako technologické programy). Tekes podporuje také tzv. Strategická centra pro vědu, technologie a inovace, kde působí společně veřejné výzkumné instituce i podniky z různých sektorů. Agentura Tekes také podporuje komercializaci výzkumu ve veřejném sektoru prostřednictvím speciálního programu TULI.

Kromě těchto agentur, které distribují největší část účelové podpory VaV, mají své programy vytvořena také některá ministerstva. Příkladem může být Finský výzkumný ústav lesnický ([METLA](#)), který v současné době realizuje několik odvětvově zaměřených programů.

Veřejné finanční prostředky jsou také využívány na podporu **investic rizikového kapitálu** do začínajících technologicky orientovaných firem v různých fázích rozvoje. Tato podpora je zajišťována prostřednictvím státem vlastněných společností, které k těmto účelům využívají společně veřejné i soukromé finanční prostředky. Mezi nejvýznamnější agentury tohoto typu patří:

- **Sitra** ([Sitra](#), Finský národní fond pro VaV), je nezávislým veřejným fondem, jehož aktivity jsou financovány zisky z vlastního kapitálu a výnosy z realizovaných investic. Sitra poskytuje financování pro technologicky zaměřené společnosti v počátečních fázích existence. Činnost fondu je stanovena zákonem a kontrolována parlamentem.
- **Finnvera** ([Finnvera plc](#)) je státem vlastněná finanční společnost, která poskytuje rizikové financování a další finanční produkty, jako jsou například půjčky a záruky pro malé a střední podniky. Finnvera vytvořila pobočku [Veraventure Ltd](#), která řídí činnost fondu zárodečného kapitálu Seed Fund Vera poskytující kapitálové investice podnikům v počátečních fázích rozvoje.
- **Finnish Industry Investment** ([Suomen Teollisuussijoitus Oy](#)) je státem vlastněná investiční společnost, která společně se soukromými investory investuje výnosy z privatizace státně vlastněných společností do fondů rizikového kapitálu nebo přímo do podniků vykazujících vysoký růst, včetně spin-off firem.

4.2.2.2 Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci

Příprava státního rozpočtu začíná v lednu, kdy ministři prezentují své návrhy limitů výdajů svých rezortů ministrovi financí. Tyto návrhy jsou součástí víceletého finančního a operativního plánování jednotlivých ministerstev a agentur. Ministerstvo financí poté vypracuje návrh limitů státních výdajů, který předloží ke schválení vládě v březnu.

Příprava rozpočtu na jednotlivých ministerstvech probíhá podle schválených výdajových limitů a podle směrnic, které připravuje Ministerstvo financí. Ministerstva připravují své vlastní směrnice pro agentury v jejich působnosti, které s jejich využitím připraví své návrhy rozpočtů. Poté ministerstva připraví návrhy rozpočtu za celou oblast své působnosti, které v květnu předají Ministerstvu financí. Ministři mohou také navrhnout změny ve schválených limitech výdajů, které jsou předány vládě ke schválení společně

s návrhem rozpočtu. Rozpočet je (po řadě jednání) schválen vládou v srpnu a předán ke schválení parlamentu v prosinci.

Odpovědnost za tvorbu rozpočtu na VaVaI mají tedy Ministerstvo školství a kultury, Ministerstvo pro zaměstnanost a hospodářství a další ministerstva, která financují aktivity VaVaI ve svých působnostech. Návrh rozpočtu a alokace veřejných prostředků na VaVaI připravuje pro tato ministerstva Rada pro výzkum a inovace. Podrobnější informace o postupu a procesu jeho tvorby se z dostupných informačních zdrojů nepodařilo nalézt.

4.2.2.3 Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI

Programy účelové podpory jsou obvykle připravovány agenturami, které programy implementují (jedná se zejména o agenturu Tekes a Finskou akademii). Rada pro výzkum a inovace má v tomto procesu významnou koordinační roli.

Vzhledem k tomu, že ve Finsku je značná část účelové podpory distribuována prostředním odvětvově zaměřených programů/aktivit (například programy Tekes, Centra excellence, Strategická centra pro vědu, technologie a inovace a další), byl pro posílení koordinace v této oblasti v rámci Rady pro výzkum a inovace zřízen relativně úzce zaměřený Poradní výbor pro odvětvový výzkum, jehož významnou úlohou je koordinace v této oblasti.

Poradní podvýbor připravuje návrhy směřující k rozvoji odvětvového výzkumu, koordinuje přípravu odvětvově zaměřených výzkumných programů (zejména těch, které se týkají více ministerstev a implementačních agentur) a postup jejich implementace. Dále provádí monitorování jejich implementace a pravidelně informuje o výsledcích vládu. Významnou roli hraje tento podvýbor i při řízení otázek odvětvového VaV a posilování meziministerské a meziodvětvové spolupráce. Podvýbor také realizuje některé další aktivity na základě pověření finské vlády nebo Ministerstva školství a kultury.

4.3 Případová studie - Dánsko

4.3.1 Řízení a koordinace systému VavaI

4.3.1.1 Struktura národního inovačního systému

Struktura dánského inovačního systému doznala značných změn během posledních patnácti let. Nejvýznamnější změnou bylo zřízení **Ministerstva pro vědu, technologie a inovace** ([Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling](#)) v roce 2001, na které byla převedena odpovědnost za celou oblast VaVaI a které má také významnou roli v koordinaci národního inovačního systému. Ministerstvo je také nejvýznamnějším poskytovatelem veřejných finančních prostředků na VaVaI. V rámci tohoto ministerstva existuje řada poradních výborů i agentur, které se podílejí na řízení a financování VaVaI. Podrobněji je o těchto institucích a jejich rolích pojednáno v následujících kapitolách.

I přes tuto významnou změnu kompetencí doposud zůstává menší část odpovědnosti za oblast VaVaI na dalších ministerstvech:

- **Ministerstvu školství** ([Undervisningsministeriet](#)), které je odpovědné za oblast školství s výjimkou vysokého školství, odborný výcvik a vzdělávání dospělých (celoživotní vzdělávání);
- **Ministerstvo hospodářství a obchodu** ([Økonomi-og Erhvervsministeriets](#)), které je odpovědné za rozvoj podnikatelského prostředí, politiku konkurenceschopnosti, ochranu duševního vlastnictví, finanční sektor, stavebnictví, dopravu a další tradiční dánské sektory (včetně inovací v těchto sektorech). Ministerstvo také financuje ve výše uvedené oblasti.

Jistá odpovědnost za výzkumnou politiku v oblasti energetiky je také na Dánském úřadu pro energetiku (Danish Energy Authority), který působí pod Ministerstvem dopravy a energetiky (Ministry for Transport and Energy).

Během výše zmíněné reformy proběhla také reorganizace VO. Nejvýznamnějšími organizacemi je v současné době pět univerzit – Copenhagen University, Aarhus University, Aalborg University, Technical University of Denmark a University of Southern Denmark, které vznikly spojením existujících univerzit a veřejných výzkumných institucí (zejména rezortních).

4.3.1.2 Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI

Jak bylo uvedeno v předcházející kapitole, odpovědnost za celou oblast VaVaI má Ministerstva pro vědu, technologie a inovace, které také odpovídá za celkovou koordinaci národního inovačního systému. Pro zlepšení koordinace dánského národního inovačního systému byla jako poradní orgán Ministerstva pro vědu, technologie a inovace zřízena **Rada pro technologie a inovace** ([Rådet for Teknologi og Innovation](#)). Rada napomáhá ministrovi v otázkách inovační a technologické politiky a v některých oblastech má také jisté rozhodovací pravomoci. Rada zároveň administruje celou řadu iniciativ, zaměřených na podporu inovací a přenosu informací mezi znalostními institucemi a podniky (jedná se například o síť tzv. GTS ústavů, tzv. Průmyslovou PhD iniciativu a další). Členové rady jsou ustanoveni ministrem a jejich expertíza zahrnuje všechny relevantní oblasti – oblast výzkumu, technologií i podnikání. V Radě je 11 členů – jejími členy jsou dva rektori univerzit, dva zástupci podniků, čtyři ředitelé veřejných výzkumných ústavů a tři vedoucí pracovníci institucí podporujících výzkum (agentur a fondů).

Pod Ministerstvem pro vědu, technologie a inovace působí kromě Rady pro technologie a inovace celá řada dalších orgánů a rad poskytujících poradenství i finanční prostředky na VaV. Nejvýznamnějším poradním orgánem je **Rada pro výzkumnou politiku** ([Danmarks Forskningspolitiske Råd](#)). Rada byla založena novým zákonem počátkem roku 2004 a mezi její hlavní poradenské aktivity lze zařadit:

- národní strategie VaV a vytváření podmínek pro VaV;
- financování VaV;
- velké národní a mezinárodní výzkumné iniciativy;
- mezinárodní spolupráce ve VaV;
- vzdělávání výzkumných pracovníků.

Rada mj. také připravila nástroj pro hodnocení kvality výzkumu, který je prováděn ve VO (působících v různých oblastech), a jeho relevance. Nástroj by měl být využíván pro alokaci finančních prostředků těmto institucím.

Rada má celkem devět členů. Alespoň polovina z nich musí být uznávaní výzkumní pracovníci, ostatní členové musejí mít rozsáhlé znalosti z oblasti VaV. Členové Rady jsou ustanoveni ministrem pro vědu, technologie a inovace na tříleté období (členství může být pouze jedenkrát). Sekretariát Rady je na Ministerstvu pro vědu, technologie a inovace.

Další významnou institucí, která působí pod Ministerstvem pro vědu, technologie a inovace, je **Agentura pro vědu, technologie a inovace** ([Forsknings- og Innovationsstyrelsen](#)). Agentura se také zabývá inovační politikou, výzkumnou politikou EU a mezinárodní spoluprací ve VaVaI, mobilitou výzkumníků, VaVaI na regionální úrovni, komercializací VaV a spoluprací mezi podniky a znalostními institucemi. Agentura zároveň zajišťuje služby sekretariátu pro další rady, jako je například Rada pro

technologie a inovace, Rada pro nezávislý výzkum, Rada pro strategický výzkum nebo Koordinační výbor pro výzkum. Agentura je také významným poskytovatelem veřejných finančních prostředků pro nezávislý (neorientovaný) výzkum i výzkum odpovídající tematickým oblastem a výzkumným prioritám.

Jisté poradní a analyticko-koncepční funkce v řízení národního inovačního systému mají i další rady, jako je například o Rada pro nezávislý výzkum a Rada pro strategický výzkum, které poskytují finanční prostředky na VaV v oblastech jejich působnosti.

Významnou koordinační roli má zejména **Koordinační výbor pro výzkum** ([Koordinationsudvalget for forskning](#)), který je odpovědný za koordinaci výzkumného systému a vzájemnou spolupráci mezi výzkumnými radami a ostatními součástmi výzkumného a inovačního systému. Jeho hlavním úkolem je zajistit optimální koherenci mezi všemi nástroji, kterými je financován VaVaI. Výbor má statut konsensuálního orgánu (tj. nemá žádnou „autoritativní“ funkci).

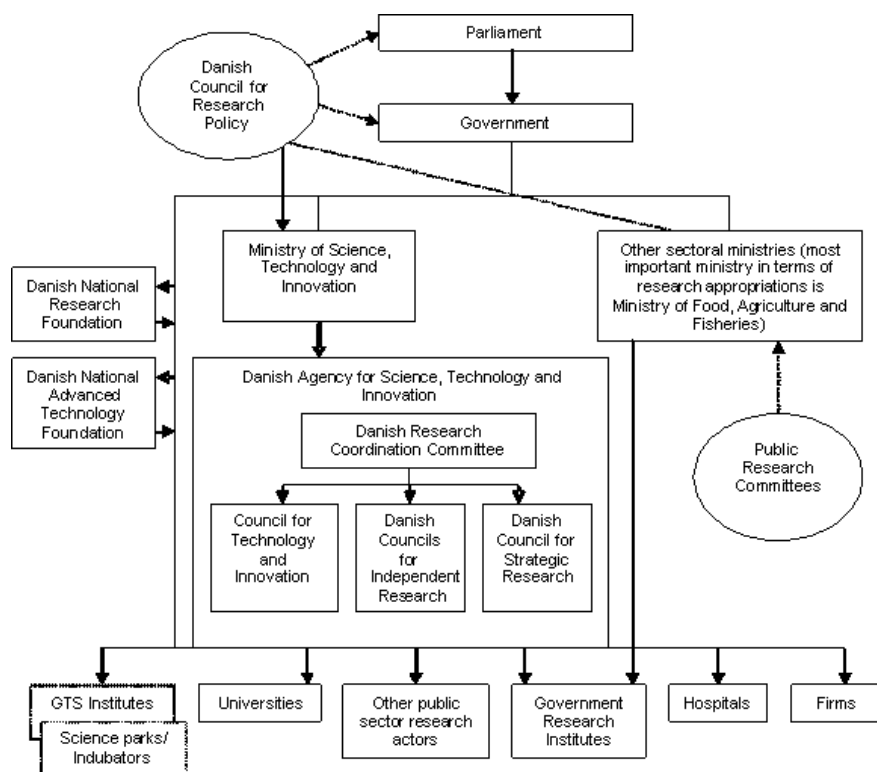
Koordinační výbor pro výzkum má celkem osm členů. Jeho členy jsou:

- předseda Rady pro nezávislý výzkum;
- předseda Rady pro strategický výzkum;
- předseda Dánské národní výzkumné nadace;
- předseda Dánské nadace pokročilých technologií;
- dva členové Dánské konference rektorů;
- člen řídicího výboru dánských vládních výzkumných ústavů (SEDIRK);
- člen Rady pro technologie a inovace.

V Koordinačním výboru jsou tak poměrně rovnoměrně zastoupeni svými předsedy (resp. členy) nejvýznamnější poskytovatelé veřejné podpory VaVaI a zástupci univerzit a veřejných výzkumných ústavů.

Zjednodušené schéma systému VaVaI v Dánsku je uvedeno na následujících obrázcích.

Obr. 2 Schéma národního inovačního systému v Dánsku. Zdroj: Erawatch

Obr. 3 Schéma institucí zajišťujících expertní služby a financování VaVaI v Dánsku. Zdroj: Dánská agentura pro vědu, technologie a inovace

4.3.2 Financování VaVaI

4.3.2.1 Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI

Jak je uvedeno ve zprávě zpracované v rámci iniciativy Erawatch, v Dánsku jsou poměrně jasně odděleny dva typy financování – financování výzkumu, jehož zaměření si stanovují výzkumní pracovníci a výzkumné týmy (tzv. bottom-up výzkum) a financování výzkumu, jehož zaměření odpovídá předem stanovenému strategickému zaměření. Nejvýznamnějším poskytovatelem veřejných prostředků je Ministerstvo pro vědu, technologie a inovace, které distribuuje zhruba 75 % všech vládních prostředků na VaVaI. Kromě Ministerstva pro vědu, technologie a inovace poskytují v menší míře finanční prostředky na VaVaI i další ministerstva, jako je Ministerstvo výživy, zemědělství a rybníkářství či Ministerstvo pro hospodářské a podnikové záležitosti.

Významnými poskytovateli veřejné podpory pro VaVaI jsou dvě nadace:

- **Dánská národní výzkumná nadace** ([Danmarks Grundforskningsfond](#)), která podporuje zejména základní výzkum v přírodních, technických, lékařských, sociálních a humanitních vědách;
- **Dánská národní nadace pokročilých technologií** ([Højteknologifonden](#)), která poskytuje granty na spolufinancování výzkumně inovačních aktivit a projektů v oblasti pokročilých technologií. Pozornost je věnována zejména oblastem, jako jsou nanotechnologie, biotechnologie, ICT a mezioborové technologie. Projekty musí mít zřejmý komerční potenciál a být realizovány ve spolupráci veřejných VO a soukromého sektoru. Součástí projektů musí být také technologický transfer.
- **Rada pro nezávislý výzkum** ([Det Frie Forskningsråd](#)), která poskytuje finanční prostředky pro výzkum, jehož témata iniciují výzkumní pracovníci a který přispívá ke kvalitě a internacionalizaci dánského výzkumu. Dalším cílem Rady je i zlepšení využitelnosti výsledků výzkumu (tj. transfer výsledků VaV a jejich aplikace) a zlepšení mezinárodní spolupráce ve VaV. Rada je řízena Radou ředitelů a je zastřešujícím orgánem pro pět výzkumných rad, které financují VaV:
  - [Rada pro lékařský výzkum;](#)
  - [Rada pro výzkum v přírodních vědách;](#)
  - [Rada pro výzkum v humanitních vědách;](#)
  - [Rada pro výzkum v technických vědách;](#)
  - [Rada pro výzkum v sociálních vědách.](#)
- **Rada pro strategický výzkum** ([Det Strategiske Forskningsråd](#)) je zaměřena na výzkum v oblastech odpovídajících strategickým prioritám nebo předem stanovenému tematickému zaměření. Rada zajišťuje tři funkce – financování výše uvedených aktivit (zejména přípravu a realizaci výzev ve strategických výzkumných programech), poradenství (zejména pro Ministerstvo pro vědu, technologie a inovace) a tvorbu strategií a analýz.

4.3.2.2 Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci

Státní rozpočet je stanoven zákonem, který má platnost jednoho roku. Práce na přípravě rozpočtu je koordinována ministrem financí, který o rámcových podmínkách jedná na bilaterální úrovni s ostatními ministry. Zákon je představen ministrem v srpnu a je schvalován parlamentem.

Výdaje na VaV nejsou v rozpočtu přímo stanoveny. Výdaje na VaV jsou stanovovány na úrovni jednotlivým ministerstev. Pro zpřehlednění situace Ministerstvo financí od roku 2004 každoročně zveřejňuje návrh vládních výdajů na VaV na daný rok (tzv. „Forsknings finanslov“). Tato zpráva usnadňuje přístup k informacím o vládních výdajích na VaV a umožňuje otevřenější diskuzi o státním rozpočtu na VaV.

4.3.2.3 Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI

Jak je patrné z předcházejících kapitol, veřejná podpora aktivit VaVaI je, na rozdíl od centralizovaných kompetencí za oblast terciárního vzdělávání a VaVaI, rozptýlena do celé řady rad, fondů a nadací, které mají působnosti ve specifických oblastech národního inovačního systému. Koordinaci tohoto značně roztržitého systému veřejné podpory do jisté míry usnadňuje skutečnost, že v Dánsku jsou zcela jasně patrné dvě oddělené linie financování výzkumu – financování výzkumu, jehož zaměření si stanovují výzkumní pracovníci sami (tzv. bottom-up výzkum) a financování výzkumu, který je zaměřen strategicky.

Významnou roli v koordinaci veřejné podpory VaV má zejména Koordináční výbor pro výzkum, který koordinuje financování poskytované nejvýznamnějšími poskytovateli veřejné podpory. Významným předpokladem úspěchu v koordinaci je i to, že jeho členy jsou také předsedové nejvýznamnějších agentur.

4.4 Případová studie - Rakousko

4.4.1 Řízení a koordinace systému VavaI

4.4.1.1 Struktura národního inovačního systému

Institucionální struktura politiky VaVaI je v Rakousku poměrně roztržité. Na úrovni vlády jsou nejvýznamnějšími subjekty řízení výzkumné a inovační politiky tři ministerstva:

- **Ministerstvo vědy a výzkumu** ([Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung](#), BMWF), které vzniklo v roce 2007 transformací a restrukturalizací Ministerstva pro vzdělávání, vědu a kulturu a které je odpovědné za terciární vzdělávání a základní výzkum, tj. VŠ (univerzity i techniky) a instituce neuniverzitního výzkumu, jako je například Rakouská akademie věd nebo Výzkumná společnost Ludwiga Boltzmannova, kterým poskytuje institucionální podporu. Ministerstvo je dále odpovědné za Fond na podporu vědeckého výzkumu (FWF, viz dále).
- **Ministerstvo dopravy, inovací a technologií** ([Bundesministerium für Verkehr, Innovation und Technologie](#), BMVIT), které odpovídá především za podporu převážné části aplikovaného výzkumu a za financování tematicky zaměřených technologických programů. Ministerstvo také poskytuje institucionální podporu pro Rakouská výzkumná centra (ARC), jejichž je spoluvlastníkem. Ministerstvo vlastní 50% podíl v implementační Agentuře na podporu výzkumu (FFG), která podporuje většinu aplikačně orientovaného výzkumu, a přes 50 % podílu má v agentuře AWS ([Austria Wirtschaftsservice GmbH](#)).
- **Ministerstvo hospodářství, rodiny a mládeže** ([Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend](#), BMWFJ), které podporuje fungování subjektů a institucí rakouské inovační infrastruktury vytvářející podmínky pro rozvoj inovačních malých a středních podniků. Ministerstvo je odpovědné za alokaci finančních prostředků na ostatní ministerstva a jeho prostřednictvím jsou přímo poskytovány finanční prostředky také na některé výzkumné instituce, jako je

například Ústav pokročilých studií (IHS) či Rakouský ústav ekonomického výzkumu (WIFO). Ministerstvo zároveň připravuje programy na podporu technologického transferu, řízení inovací a mobilizace (rizikového) kapitálu pro vznik a počáteční rozvoj technologicky orientovaných podniků.

Svoji úlohu v inovačním systému Rakouska hraje také **Ministerstvo financí** ([Bundesministerium für Finanzen](#) – BMF), které je odpovědné za tvorbu rozpočtu.

4.4.1.2 Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI

Přestože je odpovědnost za tvorbu a realizaci politiky VaVaI rozdělena mezi tři ministerstva, neexistuje zde žádný formální koordinační mechanismus, který by zabezpečoval efektivnost řízení inovačního systému a zamezil případným duplicitám či naopak mezerám při stanovování cílů a opatření této politiky. Určitým způsobem koordinaci napomáhá fungování dvou hlavních poradenských orgánů pro oblast výzkumné a inovační politiky, kterými jsou Rada pro výzkum a technologický rozvoj a Rada pro vědu.

Rada pro výzkum a technologický rozvoj ([Rat für Forschung und Technologieentwicklung](#) (FTE-Rat, FTE-Rat) je ústředním poradním orgánem vlády v oblasti VaVaI. Rada byla ustanovena zákonem o podpoře výzkumu a technologického rozvoje v červenci 2000 a od září 2004 disponuje vlastní právní subjektivitou. Rada se podílí na formulaci strategie Rakouska v oblasti VaVaI a naplňování této strategie průběžně monitoruje. Zároveň připravuje doporučení a návrhy pro tvorbu programů na podporu VaV. Rada je přímo odpovědná rakouské vládě.

Mezi hlavní úkoly Rady lze zařadit:

- poradenství pro vládu a její ministry ve všech otázkách týkajících se výzkumu, technologií a inovací;
- stanovení dlouhodobé národní strategie VaVaI a monitorování její implementace;
- příprava směrnic pro národní programy VaVaI;
- vytváření návrhů národních programů VaVaI;
- předkládání doporučení pro posílení rakouské pozice v mezinárodních programech a mezinárodní spolupráci;
- návrh doporučení pro zlepšení spolupráce mezi výzkumem a průmyslem;
- stanovení směrnic pro evaluaci institucí.

Činnost Rady je financována Ministerstvem dopravy, inovací a technologií. Sekretariát Rady má osm členů, kteří napomáhají její činnosti. Rada má toto složení:

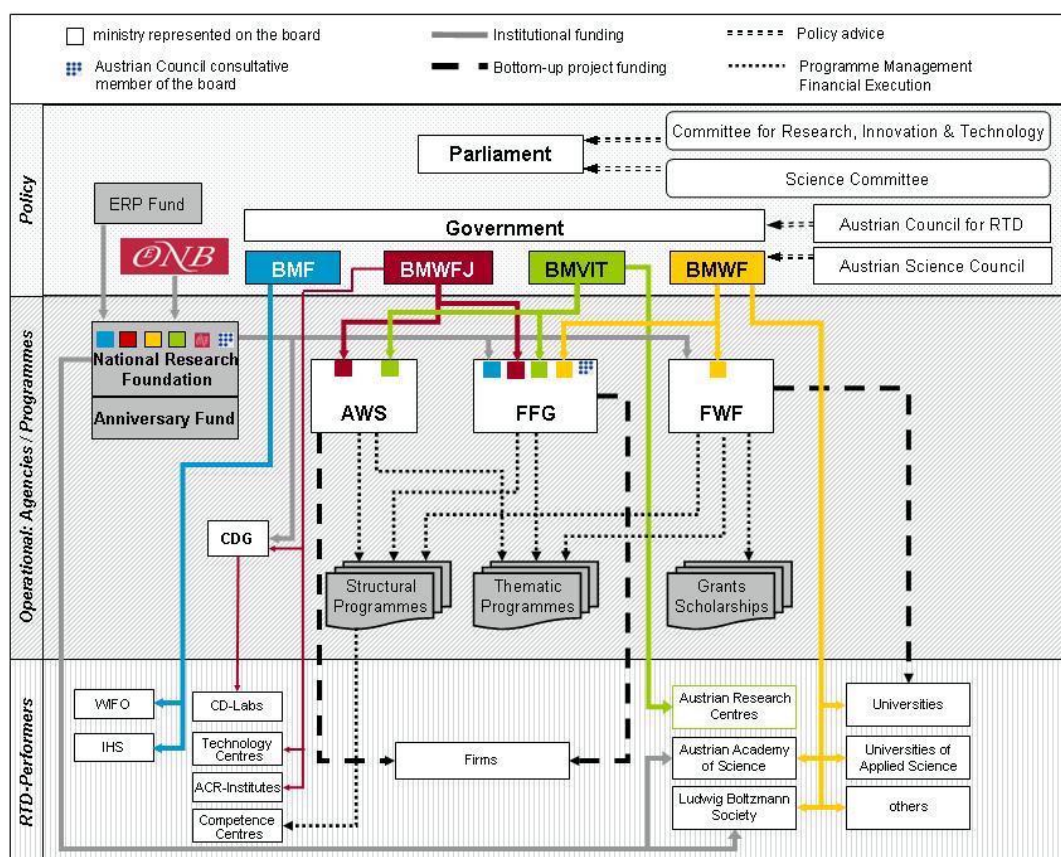
- osm členů s právem hlasovacím - pět zástupců podniků (předsedou Rady je člen představenstva koncernu Böhler-Uddeholm), jeden zástupce univerzit, dva zástupci veřejných výzkumných institucí (jedna zástupkyně z Irska – Institute for Advanced Studies).
- čtyři členové s hlasem poradním - spolková ministryně dopravy, inovací a technologií, spolkový ministr pro vědu a výzkum, spolkový ministr pro hospodářství, rodinu a mládež a spolkový ministr financí.

Rada pro vědu ([Österreichische Wissenschaftsrat](#)) byla zřízena Zákonem o univerzitách z roku 2002. Rada je ústředním poradním orgánem rakouského Ministerstva pro vědu a výzkum, parlamentu a univerzit v otázkách týkajících se rozvoje vysokého školství

a příslušné politiky. Rada dále provádí analýzy systému veřejného VaV a připravuje návrhy pro jeho zlepšení. Rada má 12 členů a většinu tvoří výzkumní pracovníci z Rakouska i zahraničí. V Radě je jeden zástupce podniků a ředitel Rakouské národní knihovny.

V souladu s odbornou literaturou lze rakouský systém VaVaI považovat za značně roztržštěný. Roztržštěnost kompetencí za oblast VaVaI na národní úrovni se odráží také v neexistenci jednoho strategického dokumentu, který by určoval společné úsilí všech zainteresovaných ministerstev v této oblasti. Přestože Rada pro výzkum a technologický rozvoj v roce 2002 vytvořila Národní plán výzkumu a inovací, který následně aktualizovala v roce 2005 dokumentem Strategie 2010 - Perspektivy pro výzkum, technologie a inovace v Rakousku, tyto dokumenty nebyly nikdy oficiálně schváleny vládou a nezískaly tak potřebnou politickou sílu a závaznost. V roce 2005 Ministerstvo hospodářství a práce (BMWA) sice publikovalo dokument Národní akční plán Inovace – příspěvek k národnímu programu reforem 2005–2008, který stanovuje cíle a opatření v oblasti inovační politiky, avšak tento dokument není provázán se Strategií 2010 publikovanou Radou pro výzkum a technologický rozvoj.

Přestože v poslední době došlo k výraznému snížení počtu implementačních agentur, které mají na starosti programy a opatření na podporu VaVaI (z devíti na tři), rakouský systém řízení politiky VaVaI je stále značně roztržštěný, což je patrné i z obr. 4.

Obr. 4 Schéma národního inovačního systému v Rakousku. Zdroj: Erawatch

4.4.2 Financování VaVaI

4.4.2.1 Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI

Implementace politik na podporu VaVaI je v Rakousku realizována především prostřednictvím agentur. Mezi hlavní implementační agentury na podporu VaVaI v Rakousku patří:

- **Fond na podporu vědeckého výzkumu** ([Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung](#), FWF), který je zaměřen na podporu základního výzkumu v různých vědních disciplínách. Podporované aktivity nejsou tematicky omezeny a podporované projekty jsou vybírány podle excellence. Vznik FWF byl ustanoven zákonem v roce 1968. Za rozpočet FWF je odpovědné Ministerstvo pro vědu a výzkum, které do roku 2009 mělo společně s Ministerstvem dopravy, inovací a technologií dohled nad jeho fungováním (od tohoto roku je za činnost FWF odpovědné Ministerstvo pro vědu a výzkum). Činnost FWF je řízena volenými zástupci vědecké komunity.
- **Agentura na podporu výzkumu** ([Österreichische Forschungsförderungsgesellschaft mbH](#), FFG), která je ústřední a největší implementační agenturou na podporu aplikovaného VaVaI v Rakousku. Agentura podporuje podnikový VaV a výzkum prováděný ve spolupráci podniků s VO. Programy podporují neorientovaný (bottom-up) výzkum i výzkum ve stanovených tematických prioritách. Agentura také poskytuje informační služby v oblasti mezinárodní spolupráce. Agentura FFG vznikla v roce 2004 spojením čtyř institucí a je ve 100% vlastnictví rakouské vlády (50 % agentury vlastní BMVIT a dalších 50 % podílů vlastní BMWFJ).
- **AWS** ([Austria wirtschaftservice GmbH](#)), což je bankovní instituce, která byla založena v roce 2002 jako společnost s ručením omezeným ve 100% vlastnictví státu. AWS má osmvlastníků, z nichž pět jsou ministerstva, dále FTE-Rat, Rakouská obchodní komora a Národní nadace pro výzkum, technologie a vývoj (hlavní zastoupení mezi vlastníky má BMVIT, BMWA a BMF). Úlohou AWS je implementovat programy na podporu inovací v podnikovém sektoru a poskytovat poradenství pro začínající a rozvíjející se inovační malé a střední podniky. AWS je také hostitelem sekretariátu Národní nadace pro výzkum, technologie a rozvoj (Nationalstiftung für Forschung, Technologie und Entwicklung – FTE Stftung)

4.4.2.2 Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci

Za tvorbu státního rozpočtu na VaV je odpovědné Ministerstvo financí (Bundesministerium für Finanzen – BMF). Jistou poradenskou funkci v otázkách výdajů na VaV má i Rada pro výzkum a technologický rozvoj, jejíž doporučení musí ministr financí do značné míry respektovat (jedná se zejména o finanční prostředky získané privatizací státních podniků, které jsou využívány na podporu VaV).

4.4.2.3 Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI

Významnou roli při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI má zejména Rada pro výzkum a technologický rozvoj, která je ústředním poradním orgánem vlády v oblasti VaVaI a která se podílí na formulaci strategie v této oblasti a jejím naplňování. Rada mj. stanovuje oblasti, kam by měly směřovat národní programy podporující VaVaI. Rada zpracovává směrnice pro národní programy VaVaI a sama také připravuje některé konkrétní návrhy programů na podporu VaVaI.

4.5 Případová studie - Irsko

4.5.1 Řízení a koordinace systému VavaI

4.5.1.1 Struktura národního inovačního systému

Kompetence za oblast VaVaI jsou v Irsku rozděleny mezi dvě ministerstva. Nejvýznamnější část kompetencí má **Ministerstvo pro podniky, obchod a zaměstnanost** ([Department of Enterprise, Trade and Employment](#)), a to konkrétně jeho Kancelář pro vědu, technologie a inovace ([Office of Science, Technology and Innovation](#), OSTI), která je odpovědná za rozvoj, podporu a koordinaci politiky pro vědu, technologie a inovace a politiku týkající mezinárodních výzkumných aktivit (včetně aktivit na úrovni EU).

Významná část odpovědností leží v současné době i na **Ministerstvu školství** ([Department of Education and Skills](#)), v jehož kompetenci je oblast vzdělávání (na všech úrovních), výzkum realizovaný na vzdělávacích institucích a celoživotní vzdělávání. Ministerstvo také financuje výzkum na institucích terciárního vzdělávání (jedná se zejména o výzkumné programy na univerzitách, resp. v institucích terciárního vzdělávání).

4.5.1.2 Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI

V souladu s rozhodnutím vlády došlo v Irsku v roce 2004 k poměrně výrazné změně struktury systému VaVaI a jeho řízení. V současné době je řízení národního inovačního systému rozděleno na několik úrovní, na kterých působí celá řada rad a dalších poradenských orgánů. Na nejvyšší úrovni je **Vládní podvýbor pro vědu a technologie** (Cabinet Sub-Committee on Science and Technology), jehož členy jsou předseda a místopředseda vlády, a dále ministři, jejichž ministerstva mají kompetence (aktivity) v oblasti VaVaI. Výboru předsedá ministr pro podniky, obchod a zaměstnanost (toto ministerstvo má v systému VaVaI nejvýznamnější kompetence).

Na nižší úrovni působí Kancelář vrchního poradce pro vědu a Meziministerský výbor pro vědu, technologie a inovace:

- **Kancelář vrchního poradce pro vědu** ([Office of the Chief Scientific Adviser to the Government](#)) poskytuje vládě nezávislé poradenství na nejvyšší úrovni ve všech otázkách týkajících se vědy, technologií a inovací. Kancelář zpracovává analýzy a vyjádření k relevantním materiálům (návrhům) předkládaným vládě, a dále poskytuje pravidelné poradenství týkající výdajů na VaV (včetně konzultací s relevantními subjekty). Kancelář také dohlíží na monitorování a hodnocení VaVaI. Kancelář má tři členy – vrchního poradce pro vědu a dva administrativní pracovníky. Kancelář je formálně odpovědná Vládnímu podvýboru pro vědu a technologie prostřednictvím Meziministerského výboru pro vědu, technologie a inovace.
- **Meziministerský výbor pro vědu, technologie a inovace** (Inter Departmental Committee on Science, Technology and Innovation, IDC) přebírá instrukce od výše popsaného Vládního podvýboru pro vědu a technologie a je odpovědný za rozpracování, implementaci a monitorování politiky VaVaI. Výbor se také podílí na prioritizaci výdajů na VaV. Výbor byl mj. aktivně zapojen v přípravě dokumentu Strategie pro vědu, technologie a inovace 2006 – 2013. Ve výboru působí zástupci ministerstev, které jsou aktivní v oblasti VaVaI (ministerstev s největšími výdaji na VaV) – jedná se například Ministerstvo pro podniky, obchod a zaměstnanost (předseda výboru), Kancelář předsedy vlády, Ministerstvo školství, Ministerstvo zdravotnictví a dětí, Ministerstvo zemědělství, rybolovu a výživy a další

ministerstva. Administrativní zázemí (sekretariát) zajišťuje Kancelář pro vědu a technologie, která je blíže popsána v dalším textu.

Dalšími významnými institucemi, které působí na nižší úrovni a které se podílejí na formulaci a implementaci politiky VaVaI, jsou:

- **Rada pro vědu, technologie a inovace** ([Advisory Council for Science, Technology and Innovation](#)), která je prostředníkem mezi klíčovými subjekty národního inovačního systému a tvůrci příslušných politik. Rada také přispívá ke tvorbě politiky VaVaI a prostřednictvím Meziministerského výboru pro vědu, technologie a inovace poskytuje poradenství o této politice vládě. Rada také poskytuje vstupy pro Kancelář vrchního poradce pro vědu a Meziministerský výbor pro vědu, technologie a inovace. Rada mj. zpracovává studie v různých oblastech VaVaI a podílela se také na přípravě již zmíněné Strategie pro vědu, technologie a inovace 2006 – 2013. Rada má 12 členů z veřejného i soukromého sektoru (univerzit, výzkumných institucí a podniků). Konkrétní činnost Rady je stanovena a schválena po dohodě s Meziministerským výborem pro vědu, technologie a inovace, přičemž jsou brány v potaz specifické požadavky vlády. Rada byla založena v roce 2005 jako nástupník bývalého Výboru pro vědu, technologie a inovace.
- **Kancelář pro vědu, technologie a inovace** ([Office of Science, Technology and Innovation](#)) působící v rámci Ministerstva pro podniky, obchod a zaměstnanost jako jeho poradní orgán je další významnou institucí, která se podílí na řízení a implementaci politiky VaVaI v Irsku. Rada má zejména koordinační roli v systému VaVaI, dále odpovídá za přípravu politiky pro oblast VaVaI a podílí se i na tvorbě rozpočtu pro tyto oblasti. V kompetenci rady jsou také otázky politiky VaVaI ve vztahu k EU a záležitosti mezinárodního VaV (včetně koordinace aktivit). Kancelář zajišťuje zároveň sekretariát pro Meziministerský výbor pro vědu, technologie a inovace.

Kancelář úzce spolupracuje s Kanceláři vrchního poradce pro vědu a Radou pro vědu, technologie a inovace. Poradenskou podporu pro kancelář zajišťuje v některých oblastech agentura Forfas (viz dále). Rada také odpovídá za některé oblasti financování VaV, například finanční prostředky na základní výzkum alokované prostřednictvím Science Foundation Ireland nebo prostředky pro aplikovaný výzkum a komercializaci distribuované prostřednictvím agentury Enterprise Ireland (viz dále).

- **Forfás** ([Forfás](#)), národní politický a poradní výbor pro podnikání, obchod, technologie a inovace je další významnou institucí v irském národním inovačním systému. Forfás byl založen v roce 1994 a poskytuje Ministerstvu pro podniky, obchod a zaměstnanost a dalším institucím (například Kanceláři vrchního poradce pro vědu a Meziministerskému výboru pro vědu, technologie a inovace) poradenství a administrativní podporu. Forfás také zpracovává analýzy ve výše uvedených oblastech.

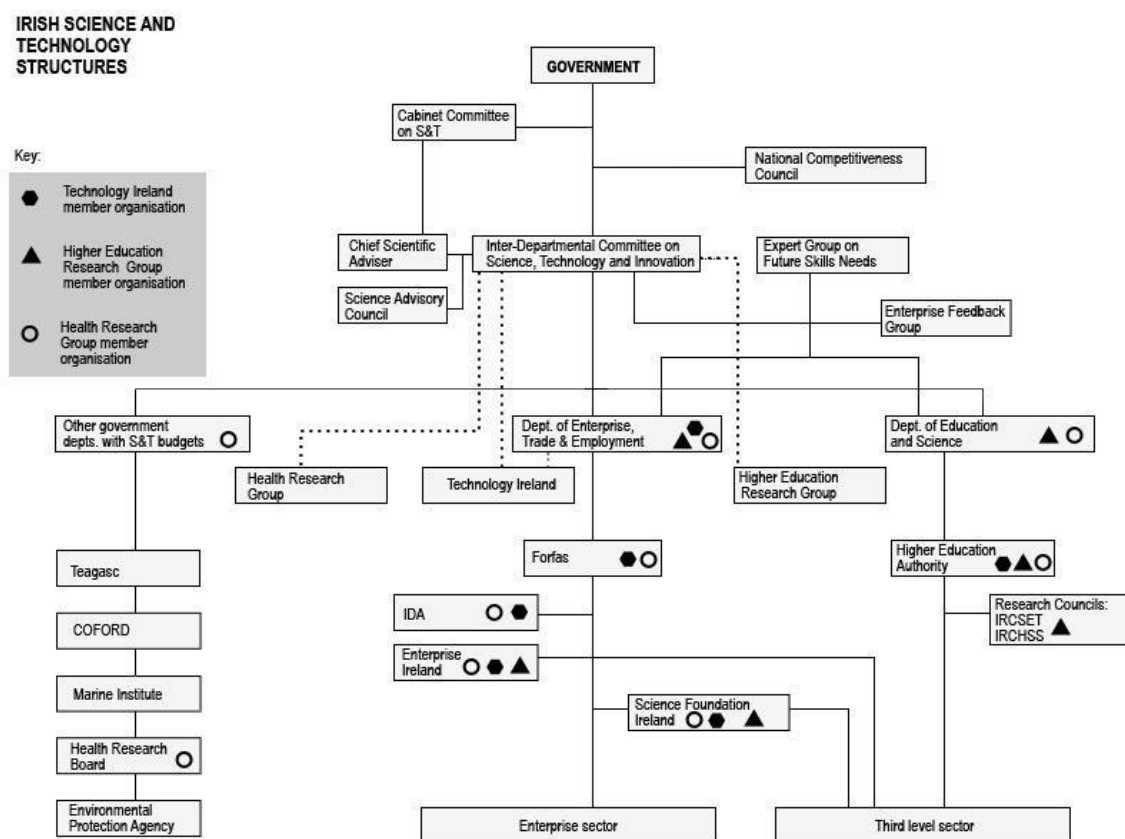
Pod Forfás spadají další agentury, které poskytují podporu v těchto oblastech, jako je například Enterprise Ireland či IDA Ireland. Forfás se také podílí na koordinaci aktivit těchto agentur (včetně Science Foundation Ireland) a zároveň zajišťuje pro tyto agentury příslušné poradenské služby. Forfás také provádí evaluace programů s cílem optimalizovat jejich účinnost.

V nové Strategii pro vědu, technologie a inovace 2006 – 2013 je navrženo vytvoření dalších dvou výborů – Technology Ireland a Higher Education Research Group, které by měly napomáhat implementaci strategie. Kromě výše uvedených rad působí v Irsku další

poradenské instituce (rady, výbory, skupiny), které poskytují poradenství ve specifických oblastech (jedná se například o Národní radu pro konkurenceschopnost či Expertní skupinu pro budoucí potřeby v oblasti dovedností).

Zjednodušené schéma systému VaVaI v Irsku je uvedeno na následujícím obrázku.

Obr. 5 Schéma národního inovačního systému v Irsku. Zdroj: Erawatch

4.5.2 Financování VaVaI

4.5.2.1 Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI

Nejvýznamnějšími poskytovateli veřejné podpory VavaI jsou Ministerstvo pro podniky, obchod a zaměstnanost a Ministerstvo školství. **Ministerstvo pro podniky, obchod a zaměstnanost** odpovídá zejména za financování podnikového sektoru a také poskytuje finanční prostředky Irské výzkumné nadaci (viz dále). Dalšími poskytovateli podpory jsou Ministerstvo zemědělství, rybolovu a výživy ([Department of Agriculture, Fisheries and Food](#)), Ministerstvo komunikací, energetiky a přírodních zdrojů ([Department of Communications, Energy and Natural Resources](#)) a Ministerstvo zdravotnictví a dětí ([Department of Health and Children](#)).

Ministerstvo školství prostřednictvím programu Programme for Research in Third Level Institutions (PRTLII) poskytuje VO blokované granty (tj. institucionální podporu). Tento program administruje **Higher Education Authority** ([HEA](#)), který působí v rámci

Ministerstva školství. Vláda také poskytuje institucionální finanční prostředky pro výzkum realizovaný veřejnými rezortními ústavy.

Účelová podpora VaV je poskytována prostřednictvím celé řady státních agentur, a to především institucím terciárního vzdělávání. Největším poskytovatelem tento sektor je **Irská výzkumná nadace** ([Science Foundation Ireland](#), SFI), která je klíčovou organizací v implementaci Národního rozvojového plánu 2007 – 2013 a Strategie pro vědu, technologie a inovace 2006 – 2013. SFI se zaměřuje zejména na podporu projektů v biotechnologiích, ICT a energetice. Podpora je poskytována v rámci programů, jako jsou Centra pro vědu, techniku a technologie (Centres for Science, Engineering and Technology, CSET) a programy Strategických výzkumných klastrů (Strategic Research Cluster programmes). SFI také podporuje společné aktivity (projekty) akademického výzkumu a podnikové sféry.

V Irsku dále působí dvě výzkumné rady - [Irish Research Council for Science, Engineering and Technology](#) (IRCSET) a [Irish Research Council for the Humanities and Social Sciences](#) (IRCHSS), které podporují zejména výzkum jednotlivců a výzkum realizovaný mladými výzkumníky. Finanční podporu pro zdravotní výzkum poskytuje [Health Research Board](#) (HRB).

Účelová podpora je dále poskytována agenturou **Enterprise Ireland** ([Enterprise Ireland](#)), která je odpovědná za rozvoj a podporu podnikového sektoru. Enterprise Ireland implementuje celou řadu finančních nástrojů, které jsou cíleně zaměřeny na jednotlivé fáze inovačního procesu. Finanční nástroje odpovídají pěti oblastem (resp. cílům) agentury – export, investice do VaV a inovací, konkurence založená na růstu produktivity, start podnikání a růst a rozvoj podniků v regionech. Enterprise Ireland také poskytuje veřejnou podporu pro instituce z veřejného sektoru (především instituce terciárního vzdělávání) formou grantů, a to zejména na projekty související s aplikovaným výzkumem a komercializací jeho výsledků.

Dalším významným poskytovatelem je **Rozvojová agentura pro průmysl** ([Industrial Development Agency Ireland](#), IDA), což je vládní agentura, která má odpovědnost za rozvoj zahraničních (především zámořských) investic do irského průmyslu. Agentura také podporuje investory v rozvoji jejich aktivit. IDA poskytuje finanční podporu podnikům, které chtějí lokalizovat své aktivity v Irsku a dále zajišťuje finanční podporu (zejména granty) v řadě oblastí znalostní ekonomiky – zaměstnanost a zvyšování dovedností, VaVaI a přístup k finančním zdrojům. Mezi další poskytovatele veřejné podpory pro podnikový sektor (zejména pro zahájení a rozvoj podnikání) lze zařadit i agenturu [Údarás na Gaeltachta](#).

4.5.2.2 Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci

Na tvorbě rozpočtu na VaVaI se podílí zejména Kancelář pro vědu, technologie a inovace ([Office of Science, Technology and Innovation](#)), která působí v rámci Ministerstva pro podniky, obchod a zaměstnanost a která je za jeho přípravu odpovědná. Podrobnější informace se z dostupných zdrojů nepodařilo zjistit.

4.5.2.3 Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI

Jak je patrné z rozboru provedeného v předcházejících kapitolách, účelová podpora VaV ve veřejném a soukromém sektoru je poskytována řadou institucí (nadace, rady agentury). Koordinační roli v systému veřejné podpory VaV má zejména Kancelář pro vědu, technologie a inovace. Do jisté míry se na přípravě a implementaci účelové podpory podílí i Meziministerský výbor pro vědu, technologie a inovace, který se mj. zabývá prioritizací výdajů na VaV.

4.6 Případová studie – Japonsko

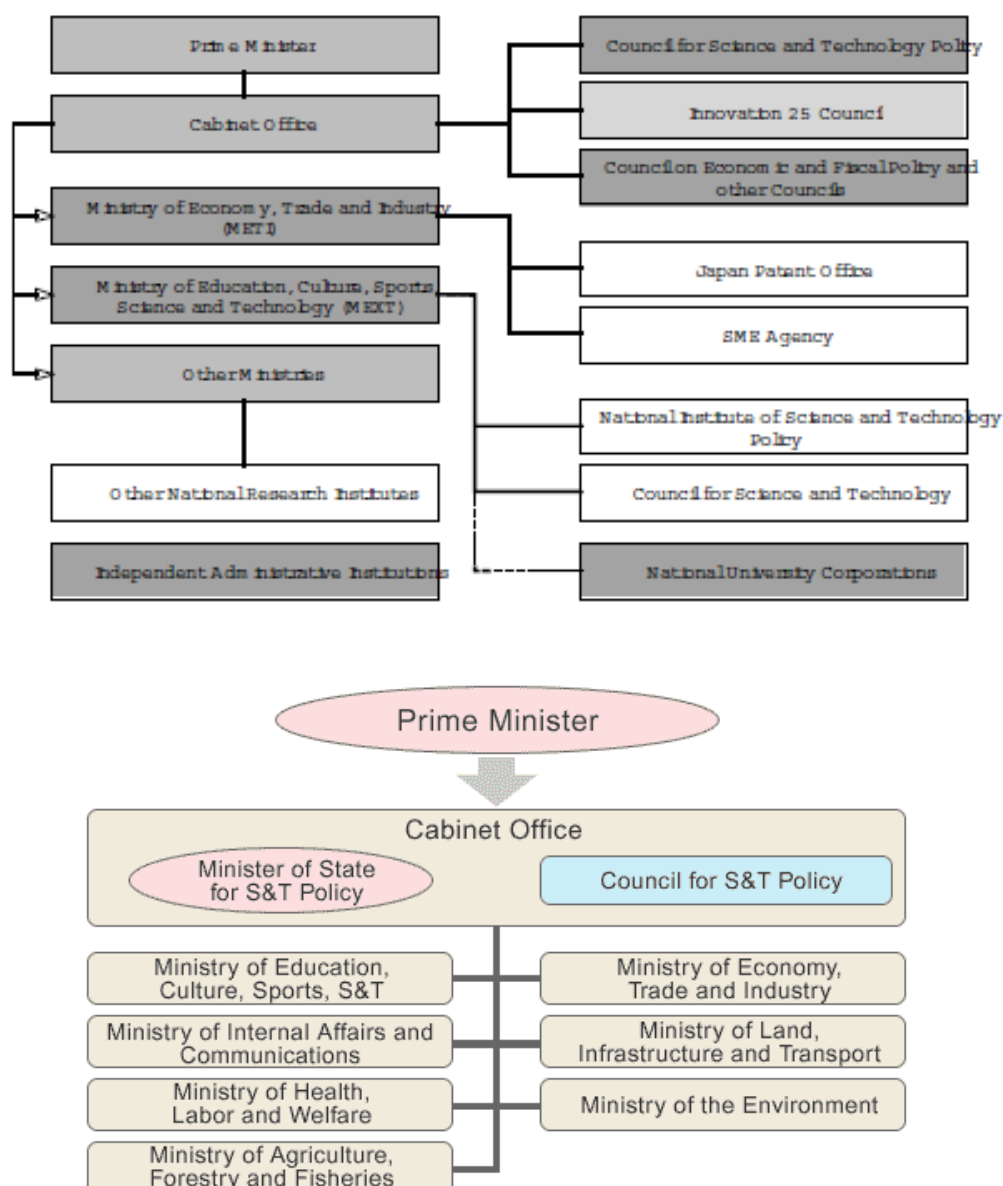
4.6.1 Řízení a koordinace systému VavaI

4.6.1.1 Struktura národního inovačního systému

Nejdůležitější roli ve tvorbě průmyslové a hospodářské politiky a politiky konkurenceschopnosti má Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu ([Ministry of Economy, Trade and Industry](#) - METI). Dalším ministerstvem s důležitou rolí v systému VaVaI je Ministerstvo školství, kultury, sportu, vědy a technologií ([Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology](#) - MEXT). V politice pro oblast VaV je dále zapojeno Ministerstvo zdravotnictví, práce a sociálních věcí (Ministry of Health, Labour and Welfare - MHLW), Ministerstvo zemědělství, rybolovu a výživy (Ministry of Agriculture, Fisheries and Food - MAFF), Ministerstvo venkova, infrastruktury a dopravy (Ministry of Land, Infrastructure and Transport - MLIT). Významnou část vládního výzkumu (zhruba 5 % rozpočtu na VaV) financuje Obranná agentura (Defence Agency).

Nejvýznamnějším radou v oblasti tvorby a implementace politiky VaVaI je Rada pro výzkumnou a technologickou politiku ([Council for Science and Technology Policy](#) – CSTP), která je na detailní úrovni popsána v následující kapitole. Další významnou institucí v oblasti tvorby politiky VaVaI je Národní ústav pro vědeckou a technologickou politiku (National Institute on Science and Technology Policy - NISTEP), který je součástí Ministerstva školství, kultury, sportu, vědy a technologií a který zpracovává analýzy a studie zaměřené na oblast vědy a technologií.

Zjednodušená struktura řízení národního inovačního systému v Japonsku je přehledně znázorněna na obr. 6.

Obr. 6 Schéma národního inovačního systému v Japonsku. Zdroj: OECD [7] a internetové stránky CSTP

4.6.1.2 Úloha rady při řízení a koordinaci systému VaVaI

Rada pro výzkumnou a technologickou politiku ([Council for Science and Technology Policy](#) – CSTP) je nejvýznamnějším orgánem v oblasti tvorby a implementace politiky VaVaI v Japonsku. Rada byla zřízena zákonem v roce 2001 jako jedna ze čtyř „politických“ rad³, které působí v různých oblastech. Každá z těchto čtyř rad má ustanoveného ministra (v případě CSTP ministra pro vědeckou a technologickou politiku), který odpovídá za činnost rady, přípravu a koordinaci relevantních politik a jejich implementaci.

CSTP nahradila bývalou Radu pro vědu a technologie, která měla poměrně omezené pravomoci (tato rada působila jako poradní orgán předsedy vlády). Tyto změny se

³ Dalšími radami jsou Rada pro hospodářskou a finanční politiku, Rada pro rovnost pohlaví, a Rada pro řízení v případě katastrof.

uskutečnily v rámci hlubší reorganizace ministerstev a vládních agentur, přičemž cílem bylo zejména posílit koordinaci a koherenci mezi různými subjekty národního inovačního systému.

Rada má odpovědnost oblast VaVaI, tvorbu politiky v této oblasti a koordinaci národního inovačního systému (tyto pravomoci jsou stanoveny v zákoně). Rada zajišťuje například tyto činnosti:

- rozборы a diskuze politik týkajících se vědy a technologií;
- příprava státního rozpočtu na VaVaI;
- příprava strategie rozvoje lidských a dalších zdrojů pro VaVaI;
- evaluace VaV.

Ostatní ministerstva a agentury, které působí v oblasti VaVaI, odpovídají za VaV v jejich oblastech působnosti, avšak musí respektovat nařízení CSTP týkající se politiky VaVaI a alokace finančních prostředků. Proces řízení a rozhodování v oblasti VaVaI je zjednodušeně znázorněn na následujícím obrázku.

Obr. 7 Proces řízení a rozhodování v oblasti VaVaI v Japonsku Zdroj: Internetové stránky CSTP

Rada je součástí úřadu vlády a má celkem 15 členů, včetně předsedy vlády, který radě předsedá a řídí její jednání. Sedm členů rady je zároveň členy vlády, přičemž většinou se jedná o ministry resortů, které mají působnosti v oblasti VaVaI.

Osm členů (tzv. výkonní členové) jsou zástupci veřejného i soukromého sektoru, kteří jsou odborníci v oblasti VaVaI. V současné době je v radě pět zástupců veřejného výzkumu, dva zástupci podniků a jeden zástupce Science Council. Výkonní členové jsou ustanoveni na období dvou let, přičemž mohou být do těchto funkcí ustanoveni vícekrát. Vzhledem k jejich významné roli v tvorbě politiky VaVaI musí být výkonní členové rady schváleni kongresem. Aktuální složení CSTP je přehledně uvedeno v následující tabulce.

Tabulka 1 Členové Rady pro výzkumnou a technologickou politiku (k 14. lednu 2011)

Členové vlády	Předseda vlády Vedoucí sekretariátu vlády Ministr pro vědeckou a technologickou politiku Ministr pro vnitřní záležitosti a komunikace Ministr financí Ministr školství, kultury, sportu, vědy a technologií Ministr hospodářství, obchodu a průmyslu	
Výkonní členové	Tokyo Institute of Technology (jeho bývalý president) Nagoya University (emeritní profesor) Kyoto University (profesor) Nippon Steel Corporation (bývalý ředitel) National Graduate Institute for Policy Studies Ochanomizu University (president) Sony Corporation (zástupce ředitele) Institute of Economic Research, Hitotsubashi University (profesor)	Technika (biotechnologie) Přírodní vědy (chemie) Lékařství Průmysl Politické vědy Průmysl Ekonomika, humanitní a sociální vědy
Vědecká rada	Science Council of Japan (president)	

Sekretariát CSTP má zhruba 110 zaměstnanců a je řízen Generálním ředitelem pro vědu, technologie a inovace, který je odpovědný ministrovi pro vědeckou a technologickou politiku. V radě působí zaměstnanci z celé řady oborů z vládních organizací (relevantních ministerstev), průmyslových podniků a akademické sféry, kteří vykonávají různé činnosti související s tvorbou a implementací politiky VaVaI. Struktura sekretariátu CSTP je přehledně znázorněna na obrázku 8.

CSTP vytvořil pět panelů, které poskytují odborné informace a zpracovávají expertní názory na řadu důležitých otázek. V rámci některých panelů bylo dále vytvořeno několik projektových týmů a pracovních skupin. Při některých činnostech jsou využíváni i externí odborníci. Konkrétně byly založeny následující expertní panely, projektové týmy a pracovní skupiny:

- **Expertní panel pro podporu politiky**, který se zabývá otázkami politiky VaVaI. V rámci tohoto expertního panelu byly založeny následující pracovní skupiny:
  - o Projektový tým „Promotion Strategy“, který je zaměřen na podporu VaV v oblastech, které odpovídají „Promotion Strategy“;
  - o Pracovní skupina pro reformu systému, která se zabývá reformou VaV, zejména odstraňováním překážek, které brání rozvoji VaV a zvýšení jeho přínosů pro společnost;
  - o Pracovní skupina pro výzkumné fondy, která se zabývá problematikou veřejných prostředků na VaV;
  - o Pracovní skupina „S&T Diplomatic Promotion“, která se snaží propojit problematiku VaV a spolupráce v technologiích s oblastí diplomacie.

- **Expertní panel pro evaluace.** Tento panel připravuje pravidla pro hodnocení VaV a provádí evaluace VaV s cílem vytvořit konkurenční prostředí a zajistit účinnou alokaci finančních prostředků.
- **Expertní panel pro bioetiku,** který se zabývá směrnicemi pro výzkum a využívání lidských embryonálních a kmenových buněk.
- **Expertní panel pro výzkum a využití vesmíru,** v jehož náplni je problematika a programy zaměřené na využívání vesmíru.
- **Expertní panel pro řízení duševního vlastnictví,** který se zabývá otázkami strategií ochrany a využívání duševního vlastnictví s cílem posílit mezinárodní konkurenceschopnost země.

Obr. 8 Struktura sekretariátu CSTP. Zdroj: Internetové stránky CSTP

4.6.2 Financování VaVaI

4.6.2.1 Poskytovatelé veřejných prostředků na VaVaI

Nejvýznamnějším poskytovatelem veřejné podpory na VaV je Ministerstvo školství, kultury, sportu, vědy a technologií ([Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology](#) – MEXT), které distribuuje zhruba 65 % vládních výdajů na VaV.

Finanční prostředky na VaV z ministerstev jsou distribuovány prostřednictvím nezávislých institucí (agentur), jako jsou Japan Science and Technology Agency, Japan Society for the Promotion of Science and the National Universities, Institute of Physical and Chemical Research, National Institute of Advanced Science and Technology a New Energy and Industrial Technology Development Corporation.

Přibližně tři čtvrtiny finančních prostředků je určeno pro průmyslový výzkum. Uvádí se, že vzájemná komunikace mezi veřejným a soukromým sektorem není dostatečná.

4.6.2.2 Role rady při tvorbě rozpočtu na VaVaI a jeho alokaci

Zákon o vědě a technologiích (Science and Technology Basic Law), který byl schválen v roce 1995, stanovuje, že vláda bude připravovat a implementovat tzv. Základní záměry pro vědu a technologie (Science and Technology Basic Plans) a bude informovat kongres o opatřeních, které byly implementovány. Dosud byly realizovány tři „záměry“ v období 1996 - 2000, 2001 - 2005 a 2006 - 2010. V současné době je připravován (resp. realizován) již čtvrtý cyklus.

V těchto záměrech je však uváděn pouze cílový stav pro celkové vládní výdaje na VaV během každého pětiletého cyklu, a nikoli v jaké výši budou finanční prostředky alokovány na jednotlivá opatření. Každoroční rozpočet na VaV je připravován v ročních cyklech, přičemž rozhodování o jeho výši a alokaci na jednotlivé nástroje provádí CSTP. Při přípravě rozpočtu a jeho implementaci je však CSTP do značné míry závislá na jednotlivých ministerstvech, která žádají o finanční prostředky, a na Ministerstvu financí, které rozpočet schvaluje.

Obvykle v červnu jsou Radou pro hospodářskou a fiskální politiku (CEFP) připraveny směrnice pro přípravu rozpočtu, které popisují základní rámec pro tvorbu rozpočtu a jeho alokaci. Ve stejné době připravuje CSTP specifickou směrnici pro přípravu rozpočtu na VaVaI, která vychází ze strategie a priorit stanovených v „záměru“. Před vydáním směrnic probíhá několikaměsíční diskuze mezi oběma radami a ministerstvy.

Relevantní ministerstva s využitím směrnic nejprve připraví návrhy rozpočtů na VaV ve svých rozpočtových kapitolách. Tyto návrhy jsou zpravidla v srpnu odeslány Ministerstvu financí a zároveň CSTP. CSTP posoudí koherenci, úplnost a případné nadbytečné položky v návrzích jednotlivých ministerstev. S využitím těchto návrhů potom CSTP sestaví celkový strukturovaný státní rozpočet na VaV. Při tomto procesu CSTP prioritizuje a kategorizuje programy jednotlivých ministerstev podle následující stupnice:

- S – obzvláště důležitý program ve vztahu k excelenci, s potenciálem pro inovace a rozvoj společnosti (prioritní z hlediska alokace zdrojů);
- A – důležitý program z hlediska obsahu, který by měl být prioritou pro alokaci zdrojů (tj. zachovat stávající výši finančních prostředků);
- B – nezbytný program, který však může být realizován s omezeným finančním rozpočtem;
- C – program, jehož cíle, způsob implementace, časový harmonogram (částečně) neodpovídají prioritám a může být zastaven (nerealizován).

Tato klasifikace je potom využita pro alokaci celkových výdajů na VaV.

Posouzení rozpočtů jednotlivých ministerstev CPTS, které je zveřejněno okamžitě po jeho schválení na úrovni CSTP (zpravidla do konce října), slouží jako základ pro vyjednávání jednotlivých ministerstev s Ministerstvem financí. Celkový státní rozpočet sestavený Ministerstvem financí je koncem roku předložen vládě ke schválení. Proces tvorby rozpočtu je zakončen jeho schválením v kongresu v březnu (fiskální rok v Japonsku začíná 1. dubna).

4.6.2.3 Role rady při přípravě a implementaci programů účelové podpory VaVaI

Vzhledem k tomu, že programy VaV, jejichž prostřednictvím jsou distribuovány finanční prostředky na VaV jednotlivých ministerstev, jsou implementovány několik agenturami, je koordinace účelové podpory poněkud obtížná. Do značné míry se na koordinaci programů na podporu VaV podílí CSTP, která provádí kategorizaci těchto nástrojů. Podle výsledků této kategorizace je potom na některé programy prioritně směřována veřejná podpora a jiné nástroje jsou naopak utlumovány.

V Japonsku je také patrný rostoucí důraz na koordinaci veřejné podpory VaV, jejímž cílem by mělo být například zvýšení dopadu VaV kombinací investic z více zdrojů, zabránění duplikace, zvýšení efektivity veřejné podpory, harmonizace s politikami v jiných oblastech apod. [9].

Snaha o zlepšení koordinace veřejné podpory poskytované různými ministerstvy je také patrná z toho, že již v roce 1979 byly založeny tzv. Speciální koordinační fondy (Special Coordination Funds), jehož cílem je koordinovat a zaměřit veřejnou podporu do oblastí, které odpovídají stanoveným prioritám (tj. do oblastí, které nemohou být efektivně podporovány na úrovni individuálních ministerstev). Tímto způsobem byla například v devadesátých letech podporována Centra excelence.

Jedním z programů podporovaných z tohoto fondu je i tzv. Program na koordinaci projektů VaV, který byl zahájen v roce 2005. Hlavní myšlenkou tohoto programu je, že v jistých oblastech mohou být konkrétní projekty VaV podporovány z různých ministerstev.

5. Návrh doporučení

Doporučení uvedená v této kapitole vycházejí jednak z posouzení současné úlohy RVVI v systému VaVaI v ČR a podmínek pro její zajišťování uvedených ve druhé a třetí kapitole, a dále z pěti případových studií o fungování obdobných rad v zahraničí uvedených ve čtvrté kapitole.

Z hlediska hrubé klasifikace uvedené v kapitole 4.1, která vychází z postavení rad v národním systému VaVaI a z kompetencí těmto radám svěřeným, funguje RVVI jako virtuální ministerstvo⁴. RVVI je odpovědná nejen za poskytování odborného poradenství vládě v oblasti VaVaI a koordinaci politik v této oblasti, ale také za stanovování strategického směřování VaVaI v ČR, včetně významné úlohy při přípravě státního rozpočtu na VaVaI.

Následující doporučení jsou koncipována tak, že v první části jsou na základě zahraničních zkušeností stručně popsány funkční modely rad pro VaVaI v národních inovačních systémech a z nich vyplývající návrhy doporučení pro změny v kompetencích RVVI za účelem dosažení zvoleného modelu. Ve druhé části (u každého modelu) jsou pak popsány kroky nutné k transformaci současné RVVI na daný model a ke zvýšení efektivity fungování RVVI v rámci daného modelu. Následně jsou shrnuty hlavní výhody a nevýhody jednotlivých modelů. Tato doporučení si nekladou za cíl navrhnout, ke kterému ze třech popsaných modelů by měla RVVI konvergovat, neboť toto závisí spíše na politickém rozhodnutí.

Funkční modely rad

V souladu s klasifikací uvedenou v publikaci OECD [7] a popsanou v kapitole 4.1 lze rozdělit rady pro VaVaI podle jejich úlohy v systému VaVaI do třech základních skupin:

1. Virtuální (horizontální) ministerstvo
2. Rada zajišťující koordinaci
3. Rada poskytující poradenství

1. Rada jako virtuální ministerstvo

V tomto modelu plní rada úlohu ústředního orgánu státní správy za oblast výzkumné a inovační politiky. Mezi její základní odpovědnosti patří formulace dlouhodobé strategie a politiky pro oblast VaVaI, koordinace dílčích politik se vztahem ke vzdělávání, výzkumu a technologickému rozvoji, které jsou realizovány jednotlivými ministerstvy, a příprava a kontrola rozpočtu v oblasti VaVaI. Právě tvorba a kontrola naplňování rozpočtu na VaVaI patří k hlavním odpovědnostem rady fungující jako virtuální ministerstvo, kterými se odlišuje od ostatních modelů. S odpovědností za kontrolu naplňování rozpočtu na VaVaI souvisí i další důležitá role rad fungujících jako virtuální ministerstva, kterou je uskutečňování pravidelných evaluací. Také analyticko-koncepční činnosti jsou v tomto modelu úzce svázány s tvorbou rozpočtu, resp. přípravou rozpočtových plánů.

Efektivní fungování rady jako virtuálního ministerstva je podmíněno několika faktory. Prvním je obecný charakter tvorby hospodářské politiky v zemi. Skutečnost, že tento model dobře funguje v Japonsku není náhodná, neboť Japonsko má dlouholeté zkušenosti s modelem indikativního plánování, kde stát pomocí indikativních plánů stanovuje svoje

---

⁴ Viz též závěry druhé průběžné zprávy projektu Mezinárodní audit systému výzkumu, vývoje a inovací v ČR.

záměry, a veřejný i soukromý sektor (který se mnohdy na tvorbě plánů rovněž podílí) na tyto plány aktivně reaguje.

Druhým faktorem je účast ministrů odpovědných za politiky se vztahem k VaVaI v radě. Tímto způsobem je dána radě dostatečná politická váha a je vytvořen předpoklad pro přímou vazbu mezi rozpočtovými plány pro politiku VaVaI a související politiky.

Třetí podmínkou efektivního fungování tohoto modelu je dostatečný administrativní aparát, který zabezpečí přípravu strategie, politik a rozpočtových plánů v oblasti VaVaI. S ohledem na to, že rada v tomto modelu hraje rovněž klíčovou úlohu v oblasti evaluací, je nezbytné, aby byly zabezpečeny také dostatečné evaluační kapacity.

V ČR se kompetence současné RVVI blíží modelu virtuálního ministerstva (odpovědnost za strategie v oblasti VaVaI, významná úloha při sestavování rozpočtu na VaVaI, hodnocení efektivity programů). Oproti japonské radě hraje RVVI poněkud odlišnou úlohu při tvorbě rozpočtu. Japonská rada nejprve stanoví rámec (směrnice) pro tvorbu rozpočtu na VaVaI, který se následně připravuje při respektování těchto směrnic na jednotlivých ministerstvech. Ke konkrétním opatřením politiky VaVaI vytvořených těmito ministerstvy se rada následně vyjadřuje a každému opatření přiřadí významnost (priority) z hlediska plnění cílů národní politiky VaVaI. Označení významnosti jednotlivých opatření je důležitým parametrem při sestavování finálního rozpočtu japonským ministerstvem financí. Naproti tomu RVVI připravuje i první návrh rozpočtu, ke kterému se následně jednotliví poskytovatelé (v poměrně krátké lhůtě) vyjadřují.

Z hlediska výše uvedených podmínek, které jsou důležitými faktory efektivního fungování modelu rady jako virtuálního ministerstva, vykazuje RVVI značné odlišnosti od japonské rady. V ČR není systém indikativního plánování v hospodářské politice státu příliš zaveden. Je to mimo jiné i důsledkem negativních zkušeností se systémem centrálního plánování a odklonu od vytváření jakýchkoliv dlouhodobých plánů po roce 1990. Postupně však dochází k uvědomování si významu strategického plánování, což se odráží i v narůstající snaze o definování strategických cílů v politice VaVaI.

Modelu rady jako virtuálního ministerstva v ČR však neodpovídá složení RVVI, kde nejsou zastoupena jednotlivá ministerstva (resorty), tedy subjekty odpovědné za tvorbu a realizaci výzkumných politik v oblastech svých působností. Skutečnost, že v RVVI jsou zastoupeni převážně nositelé výzkumných a inovačních aktivit (tedy zpravidla příjemci podpory) se do značné míry odráží ve značném zatížení RVVI diskusemi o rozpočtu a systému rozdělování podpory na VaVaI a k nedostatku prostoru a času na řešení strategicko-koncepčních otázek a stanovení cílů politiky VaVaI. Má-li tedy RVVI nadále plnit dosavadní úlohu blížící se modelu virtuálního ministerstva, je účelné změnit složení RVVI a posílit v ní zastoupení poskytovatelů podpory.

Současná RVVI rovněž postrádá dostatečný administrativní aparát, který by umožnil efektivní vykonávání všech kompetencí svěřených v současné době RVVI. Má-li se RVVI blížit funkčnímu modelu virtuálního ministerstva, je nezbytné značné posílení administrativního a koncepčního zázemí RVVI tak, aby mohla účelně a odborně stanovovat dlouhodobé cíle politiky VaVaI, připravovat rozpočet na VaVaI, koordinovat činnosti jednotlivých ministerstev a vyhodnocovat plnění stanovených cílů politiky VaVaI. Současné personální zajištění činnosti RVVI, které zajišťuje odbor výzkumu, vývoje a inovací Úřadu vlády ČR, je vzhledem k úloze RVVI v systému VaVaI silně personálně poddimenzované.

Výhody fungování rady jako virtuálního ministerstva

- ⊕ koncentrace exekutivních pravomocí za oblast výzkumné a inovační politiky v radě vytváří jednoznačně dobré předpoklady pro koordinaci aktivit při tvorbě a implementaci politiky v této oblasti;
- ⊕ s ohledem na to, že radě předsedá a jejích jednání se účastní předseda vlády, má rada a její rozhodnutí dostatečnou politickou váhu;
- ⊕ účast poskytovatelů v radě, která je podmínkou dobrého fungování tohoto modelu, zajišťuje návaznost politiky VaVaI na resortní politiky.

Nevýhody fungování rady jako virtuálního ministerstva

- v důsledku koncentrace odpovědnosti za politiku VaVaI do jednoho orgánu státní správy je tento model vysoce citlivý na změny v kvalitě vládnutí (governance);
- fungování rady jako virtuálního ministerstva klade značné nároky na exekutivní aparát zajišťující potřebnou administrativu spojenou s vykonáváním exekutivní funkce rady;
- v modelu, kde je odpovědnost za tvorbu politiky VaVaI koncentrována v radě, jsou významně omezeny strategicko-koncepční aktivity v oblasti VaVaI na jednotlivých ministerstvech; klíčovým prvkem se tedy stává účast zástupců ministerstev v radě.

Nutné kroky při transformaci RVVI na radu fungující jako virtuální ministerstvo

- převedení úlohy ústředního orgánu státní správy pro vědní politiku, VaV, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti z MŠMT na RVVI (změna zákona 2/1969 Sb. a zákona 130/2002 Sb.);
- změna právní formy RVVI – dokončení záměru Reformy a transformace RVVI na novou právní formu podle aktuálního modelu státní správy;
- posílení zastoupení ministerstev v RVVI (změna zákona 130/2002 Sb., § 35 odst. 3);
- vytvoření (rozšíření) exekutivního aparátu pro činnost RVVI – musí být vytvořeny dostatečné kapacity pro vykonávání funkce RVVI jako správního úřadu;
- vytvoření vlastních analytických kapacit RVVI nebo vytvoření dlouhodobě stabilního a dostatečně flexibilního analytického zázemí vně RVVI.

Odhady personálních, administrativních a finančních nároků na realizaci nutných kroků

- Personální zabezpečení administrativně-exekutivního zázemí RVVI – posílení ze současných cca 20 zaměstnanců na cca 45 - 50 zaměstnanců. V souvislosti s převedením úlohy ústředního orgánu státní správy z MŠMT na RVVI by část tohoto nárůstu mohla být kompenzována převedením části zaměstnanců z MŠMT na Úřad vlády ČR. Čistý nárůst zaměstnanců zabezpečujících činnost RVVI jako virtuálního ministerstva by se tak orientačně pohyboval okolo 20 - 25 zaměstnanců.
- Z hlediska administrativních postupů je nutné počítat se změnou zákona č. 2/1969 Sb. a zákona č. 130/2002 Sb., což vyžaduje jednak dosažení politického konsensu (zejména při zásahu do zákona č. 2/1969 Sb.) a dále přípravu novelizací těchto zákonů. Časově tak lze předpokládat, že tyto změny by bylo možné realizovat v horizontu jednoho až jednoho a půl roku.

- Finanční nároky na transformaci souvisejí s personálním posílením administrativního aparátu RVVI a požadavkem na zabezpečení dostatečného analytického zázemí. Rámcově lze finanční nároky na transformaci odhadovat na 15 mil. Kč ročně.

2. Rada jako koordinační orgán

V modelu, kde rada plní úlohu koordinačního orgánu, patří mezi hlavní odpovědnosti rady formulace politiky VaVaI, koordinace a kontrola její implementace a vyhodnocování dopadů realizovaných opatření. V oblasti tvorby rozpočtu hraje rada jako koordinační orgán zpravidla poradenskou úlohu, přičemž odpovědnost za přípravu a vyjednávání rozpočtu na VaVaI zůstává na jednotlivých ministerstvech.

Důležitým předpokladem pro fungování rady jako koordinačního orgánu je její nadrezortní charakter a dostatečný politický mandát, který zajišťuje respektování rozhodnutí (doporučení) této rady všemi subjekty národního inovačního systému. Politický mandát a nadrezortní charakter dodává radě v tomto modelu zpravidla funkce předsedy rady obsazovaná předsedou vlády dané země. Důležitým koordinačním mechanismem je také zastoupení ministrů odpovědných za politiku VaV a za politiku inovací a technologického rozvoje v radě. Koordinace aktivit v oblasti VaVaI zajišťovaná radou je v tomto modelu akcentována zejména v oblasti přípravy programů účelové podpory, kde se rada vyjadřuje k návrhům předkládaných programů. Pro tyto účely jsou v některých zemích (např. Finsko) ustaveny i specializované poradní výbory. Tento model fungování rady neklade takové nároky na vlastní administrativní aparát jako v případě modelu rady jako virtuálního ministerstva.

Posun RVVI k modelu rady jako koordinačního orgánu by vyžadoval určitý zásah do kompetencí RVVI, zejména pak změny v systému přípravy rozpočtu na VaVaI. Současný systém, kdy je návrh rozpočtu připravován RVVI a následně diskutován s poskytovateli, by bylo nezbytné transformovat a přenést odpovědnost za přípravu prvních návrhů rozpočtu a jejich následné projednávání s MF na jednotlivé poskytovatele. Úloha RVVI by v tomto ohledu měla být pouze poradní – doporučující. Určitým rizikem spojeným s touto transformací je nedostatečné docenění významu VaVaI na jednotlivých ministerstvech, které by se mohlo odrazit v postupném snižování celkových výdajů na VaVaI (vývoj v ČSFR v letech 1989 – 1993). Ke snížení tohoto rizika by přispěla dlouhodobá strategie v oblasti VaVaI (včetně střednědobého výhledu financování VaVaI) připravená RVVI. Zastoupení nejvýznamnějších poskytovatelů podpory VaVaI a předsedy vlády v RVVI by pak mělo přispět k naplňování této strategie.

Také z hlediska složení rady by transformace RVVI do modelu koordinačního orgánu vyžadovala určité změny. Pro vytvoření dobrých podmínek k zajištění koordinační úlohy by bylo účelné změnit složení RVVI tak, aby v ní byly zastoupeny ústřední orgány státní správy odpovědné za vzdělávací a výzkumnou politiku, tj. MŠMT, a za politiku průmyslovou a technologickou politiku, tj. MPO. Vhodná je rovněž účast dalších relevantních ministerstev a agentur (GA ČR a TA ČR). Současné obsazení předsedy RVVI předsedou vlády by v tomto modelu bylo zcela odpovídající.

Případná transformace současné RVVI na model rady fungující jako koordinační orgán, by nevyžadovala žádné další nároky na administrativní zajištění činnosti a tato činnost by mohla být efektivně vykonávána současným odborem výzkumu, vývoje a inovací Úřadu vlády ČR při zajištění dostatečných externích analytických kapacit.

Výhody fungování rady jako koordinačního orgánu

- ⊕ odpovědnost za realizaci výzkumné a inovační politiky zůstává na jednotlivých (zpravidla dvou) ministerstvech, což zajišťuje přímou návaznost výzkumné politiky na politiku vzdělávací a inovační politiky na politiku rozvoje podnikání a podnikatelského prostředí;
- ⊕ ministerstva mají prostor pro rozvoj vlastního strategicko-koncepčního přístupu v politice VaVaI;
- ⊕ nadrezortní charakter rady usnadňuje koordinaci výzkumné a inovační politiky realizované jednotlivými ministerstvy;
- ⊕ rada má dostatečnou politickou váhu v případě, že jí předsedá předseda vlády.

Nevýhody fungování rady jako koordinačního orgánu

- neexistuje přímá vazba mezi strategií (konceptí) v oblasti VaVaI a hlavním nástrojem pro naplňování této strategie, kterým je státní rozpočet;
- efektivita politiky VaVaI je značně determinována ochotou ministerstev respektovat politiku VaVaI a jednotlivá opatření na posílení koordinace realizovaná radou (klíčový je tedy mandát rady);
- model klade zvýšené nároky na koordinaci aktivit spojených s tvorbou rozpočtu na VaVaI, který připravují a s ministerstvem financí diskutují přímo jednotliví poskytovatelé.

Nutné kroky při transformaci RVVI na radu fungující jako koordinační orgán

- převedení odpovědnosti za tvorbu rozpočtu (zpracování návrhu rozpočtu) na VaVaI z RVVI na jednotlivé poskytovatele (změna zákona 130/2002 Sb.);
- v dlouhodobém horizontu ukotvení pozice GA ČR a TA ČR v duálním modelu uspořádání systému VaVaI, tj. převedení rozpočtové kapitoly GA ČR na MŠMT a rozpočtové kapitoly TA ČR na MPO (změna zákona 130/2002 Sb.);
- posílení zastoupení MŠMT, MPO a dalších významných poskytovatelů podpory na VaVaI, včetně GA ČR a TA ČR v RVVI (změna zákona 130/2002 Sb.) za účelem zajištění účinné koordinace, a dále přímé reflexe resortních koncepcí v národní strategii pro VaVaI a následné přímé vazbě implementačních opatření realizovaných jednotlivými ministerstvy na tuto strategii.

Odhady personálních, administrativních a finančních nároků na realizaci nutných kroků

- Transformace RVVI na model koordinačního orgánu neklade zvýšené nároky na personální kapacity.
- Administrativní nároky souvisí se změnou zákona č. 130/2002 Sb., prostřednictvím které by mělo dojít k posílení zastoupení poskytovatelů v RVVI. Nicméně s ohledem na obecné znění předmětné právní úpravy, že RVVI má být sestavena „tak, aby v ní byli zastoupeni zejména přední odborníci základního a aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací“ (§ 35 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb.), je možné posílení zástupců poskytovatelů v RVVI do určité míry uskutečnit i bez změny zákona č. 130/2002 Sb.
- Naopak změny pozice GA ČR a TA ČR v systému účelové podpory VaVaI by si vyžádaly rozsáhlé legislativní změny (výrazné úpravy mnoha paragrafů zákona č. 130/2002 Sb.) a další systémové úpravy. Tyto změny by bylo možné uskutečnit

spíše v dlouhodobějším horizontu (4 – 5 let). Pro zefektivnění činnosti RVVI jako koordinačního orgánu však tyto změny nejsou klíčové.

- Uvedené kroky nekladou zvýšené finanční nároky na státní rozpočet.

3. Rada jako poradní orgán

V tomto modelu poskytují rady pro vládu a odpovědná ministerstva doporučení, která však nejsou pro tvůrce politiky VaVaI závazná. Zkušenosti z Dánska a Irska, které byly popsány v kapitole 4, ukazují, že v systémech, kde rady plní úlohu poradního orgánu, existuje zpravidla více rad. Z hlediska složení jsou v radách obvykle zastoupeni odborníci a relevantní asociace a sdružení nositelů VaV a inovací. Důležitým předpokladem fungování rad jako poradních orgánů je zastoupení různých sektorů (vysokoškolského, vládního a podnikatelského), což přispívá k zajištění plurality názorů a vyváženým doporučením pro vládu a odpovědná ministerstva. Tento model fungování rad klade minimální požadavky na administrativní aparát pro zajištění činnosti rady.

Současná RVVI je z hlediska jí svěřených kompetencí modelem rady jako poradního orgánu velmi vzdálená. Transformace RVVI na tento model by vyžadovala značné omezení stávajících kompetencí RVVI. V oblasti strategicko-koncepčních funkcí by musely být veškeré dosavadní výstupy transformovány do výstupů s doporučujícím charakterem a kompetence za tvorbu politiky VaVaI by musela být převedena na jeden nebo více ústředních orgánů státní správy. Také všechny evaluační a kontrolní funkce současné RVVI by musely být převedeny na orgán odpovědný za politiku VaVaI.

Naopak ve složení současné RVVI by v případě transformace na poradní orgán nemusely být uskutečněny zásadní změny, neboť pluralita názorů a zastoupení odborníků na jednotlivé oblasti je zde zajištěna. V modelu RVVI jako poradního orgánu by však byla nadbytečná úloha předsedy vlády ČR jako předsedy RVVI.

Z hlediska administrativního zázemí by činnost RVVI při transformaci na poradní orgán mohla být zajišťována s minimálním administrativním zázemím. Tento aparát by však musel být posílen na těch ústředních orgánech státní správy, na které by byly současné exekutivní kompetence RVVI převedeny.

Výhody fungování rady jako poradního orgánu

- ⊕ ryze odborné složení rady umožňuje získat do značné míry nezávislý pohled na strategické směřování VaVaI vycházející z plurality expertních názorů.

Nevýhody fungování rady jako poradního orgánu

- v systému VaVaI chybí nadrezortní orgán, který by koordinoval implementaci politiky VaVaI realizovanou na jednotlivých ministerstvech, což zvyšuje nároky na vytvoření jiných koordinačních mechanismů přímo mezi odpovědnými ministerstvy;
- doporučující charakter výstupů rady zvyšuje nároky na odpovědnou politiku VaVaI realizovanou jednotlivými rezorty;
- ministerstva odpovědná za tvorbu politiky VaVaI mají tendenci vytvářet si samostatné poradní orgány – dochází tak k „inflaci“ rad pro oblast VaVaI.

Nutné kroky při transformaci RVVI na radu fungující jako poradní orgán

- převedení převážné části odpovědností současné RVVI (všechny úkoly stanovené RVVI v § 35 odst. 2 s výjimkou písm. g), i) a j) na jeden nebo více ústředních orgánů státní správy (změna zákona 130/2002 Sb.);

- vytvoření nových mechanismů na jednom nebo více ústředních orgánech státní správy pro zabezpečení současné strategicko-koncepční funkce a evaluační a kontrolní funkce (změna zákona č. 130/2002 Sb.);
- vytvoření systému pro koordinaci aktivit jednotlivých ministerstev v oblasti VaVaI;
- vytvoření nových mechanismů pro rozdělování institucionální podpory, procesu projednávání programů VaVaI a zajištění jejich vazby na politiku VaVaI.

Odhady personálních, administrativních a finančních nároků na realizaci nutných kroků

- Transformace RVVI na model poradního orgánu neklade zvýšené nároky na personální kapacity. Část současných personálních kapacit zajišťujících činnost RVVI by bylo možné (potřebné) převést na jiné ústřední orgány státní správy, které by převzaly část současných úkolů RVVI.
- Z hlediska administrativně-legislativního by tato transformace RVVI znamenala značné legislativní změny – de facto by bylo potřebné připravit zcela nový zákon, který by nahradil současný zákon č. 130/2002 Sb. Další nároky v této oblasti by byly spojeny s nutností vytvoření nových mechanismů koordinace a evaluace v systému VaVaI. Proto nelze očekávat, že by tuto transformaci bylo možné realizovat v časovém horizontu kratším než tři roky.
- Finanční nároky na změnu současné úlohy RVVI v systému VaVaI na ryze poradní orgán lze očekávat spíše minimální.

6. Závěr

Koordinační role je v současném systému VaVaI ČR svěřena podle zákona č. 130/2002 Sb. RVVI. Z hlediska klasifikace funkcí obdobných rad v zahraničí se úloha RVVI v systému VaVaI blíží modelu rady jako virtuálního ministerstva. Ke zvýšení operability a efektivity RVVI v tomto modelu fungování by přispělo výrazné posílení zastoupení jednotlivých poskytovatelů v RVVI, změna právní formy a vytvoření dostatečného administrativního zázemí pro vykonávání exekutivních funkcí. Uskutečnění těchto kroků by posílilo pozici RVVI při koordinaci aktivit jednotlivých subjektů v systému VaVaI v ČR. Ke zvýšení funkčnosti RVVI při realizaci politiky VaVaI ve vazbě na evropskou politiku by přispělo i převedení kompetencí za mezinárodní rozměr politiky VaVaI na RVVI. Realizace těchto kroků by kladla nároky na změnu kompetenčního zákona, zákona č. 130/2002 Sb., obměnu personálního složení RVVI a personálního posílení administrativního aparátu RVVI.

Druhou možností pro zefektivnění správy systému VaVaI je transformace RVVI na koordinační orgán. Tato transformace by měla být spojena s vytvořením duálního modelu uspořádání systému VaVaI, tj. převedením odpovědností za politiku VaVaI na MŠMT a MPO. Pro zvýšení efektivity koordinace aktivit těchto rezortů by bylo účelné umožnit jejich přímé zastoupení v RVVI. Z hlediska nároků na změny v systému, transformace RVVI na koordinační orgán by tato transformace též vyžadovala změny v zákoně č. 130/2002 Sb.

Nejvzdálenější současnému postavení RVVI v systému VaVaI ČR je model rady jako poradního orgánu, kde jsou kompetence rady v oblasti koordinace politiky VaVaI omezené. Transformace RVVI na tento model fungování by byla spojena s nejvýznamnějšími změnami souvisejícími s převedením převážné části kompetencí současné RVVI na jeden nebo více ústředních orgánů státní správy. Zároveň by musely být vytvořeny nové mechanismy pro koordinaci politiky VaVaI, tvorbu rozpočtu i rozdělování institucionální podpory. V případě této transformace by se jednalo de facto o vytvoření zásadně nového systému správy politiky VaVaI v ČR, kde by koordinační úloha musela být svěřena jinému subjektu (případně několika subjektům).

Mezi základní návrhy opatření, jejichž realizace by přispěla k zefektivnění činnosti současné RVVI bez nutnosti změn kompetencí (a tím zásadních zásahů do platné legislativy), patří:

- Posílení zastoupení MŠMT, MPO a dalších nejvýznamnějších poskytovatelů podpory VaVaI v RVVI. Tento krok lze realizovat bez ohledu na předchozí vyjasnění, zda má RVVI nadále konvergovat spíše k modelu virtuálního ministerstva, či k modelu koordinačního orgánu.
- Posílení administrativního aparátu, který bude zajišťovat exekutivní funkce RVVI.
- Posílení vazeb mezi RVVI, MŠMT a MPO v oblasti tvorby politiky VaVaI, především za účelem zajištění provázanosti politiky VaVaI, vzdělávání a rozvoje podnikání a pro vytvoření efektivních vazeb mezi národní a evropskou politikou v této oblasti.

7. Použité zdroje

Internetové odkazy uvedené u informačních zdrojů byly platné v době zpracování této zprávy, tj. v březnu 2011.

- [1] Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009–2015. Rada pro výzkum, vývoj a inovace.
<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=532844>
- [2] Vyhodnocení plnění Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice. Závěrečná zpráva. Pro Úřad vlády zpracovalo Technologické centrum AV ČR, říjen 2010.
- [3] Reforma systému výzkumu, vývoje a inovací v České republice. Rada pro výzkum, vývoj a inovace. URL: <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=495405>
- [4] Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů. Rada pro výzkum, vývoj a inovace.
<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=858>
- [5] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), v platném znění. Ministerstvo financí.
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zakony_1155.html
- [6] Směrnice Rady pro výzkum, vývoj a inovace k přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2012 s výhledem na léta 2013 a 2014 (směrnice k přípravě návrhu výdajů na VavaI na rok 2012). Rada pro výzkum, vývoj a inovace.
<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=551861>
- [7] Chile's National Innovation Council for Competitiveness. Interim Assessment and Outlook. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), April 2009
- [8] Erawatch. <http://cordis.europa.eu/erawatch/>
- [9] L. Stenberg, H. Nagano: Priority-Setting in Japanese. Research and Innovation Policy. VINNOVA Analysis VA 2009:23 (2009).
<http://www.vinnova.se/en/Publications/Products/Priority-setting-in-Japanese-Research-and-Innovation-Policy/>